

Telia ühiskondliku mõju raport 2024

Panustame ühiskonna
arengusse, et Eesti oleks
parem paik nii elamiseks
kui töötamiseks.

Sisukord

Keskkond

Heitme- ja jäätmevabadus

Emissioonid, energia ja liikuvus

Energia

Transport

Jäätmekaitse ja ringmajandus

Jäätmete osakaal, ümbertöötamine ja taaskasutamine

Digikelts

Keskkonnateemad sise- ja väliskommunikatsioonis

Telia töötajate keskkonnateadlikkus

Äriklientide keskkonnaalased küsimused

Sotsiaalne mõju

Digitaalne kaasatus ning privaatsus ja küber turvalisus

Koostöö riigi ja võrgustikega, teadus- ja arendustegevus

Juhendid, koolitused ja hariduslikud programmid

Telia töötajate privaatsuse ja küber turvalisuse alase teadlikkuse arendamine

Hariduslikud programmid

Ühiskonnauuringud

Sideteenuste kätesaadavus

Telia tööandjana

Võrdsed võimalused ja igaühega arvestamine

Tööttingimused, töökorraldus töötajate heaolu

Juhtimisraamistik

Jätkusuutlikkuse kolmikmõõtme (ESG) strateegiline juhtimine

Juhtimisraamistik ja ühised väär tused

Mõju ja arengu strateegiline juhtimine

Vastutustundlikkus maksustamisel

Poliitiline kaasatus

Tunnustused ja sertifikaadid

Järelsõna

01

Keskkond

Keskonnahoid on üks kolmest Telia fookusvaldkonnast.

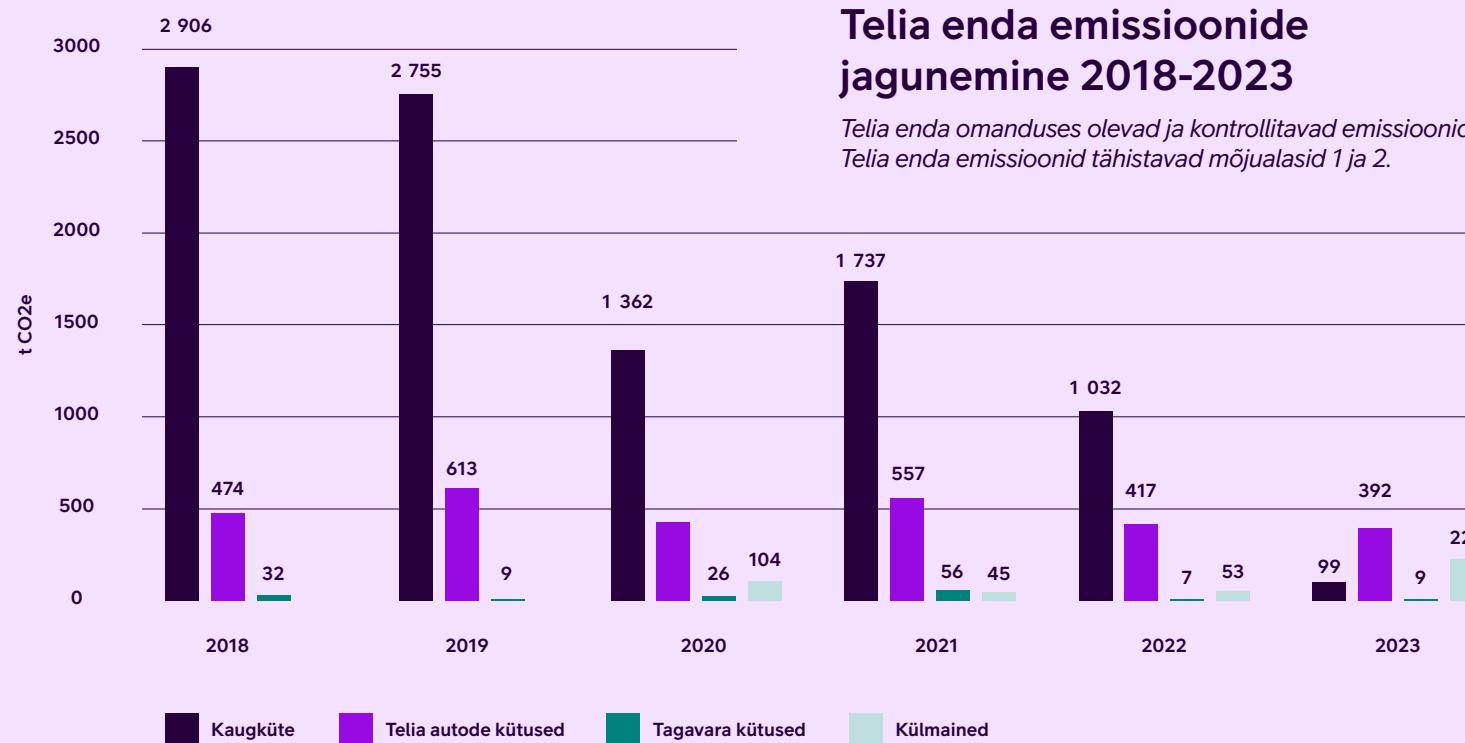
Heitme- ja jäätmevabadus

Emissioonid, energia ja liikuvus

Meie kasvuhoonegaaside emissioon tuleneb Telia kontrolli all olevatest allikatest või tegevusest ning lisaks väärtsahelas olevatest tegevustest, mida kontrollivad teised ettevõtted (näiteks koostööpartnerid ja tarnijad). Erinevaid kasvuhoonegaaside emissioone arvestatakse ühikuga CO₂e. Emissioonid jaotatakse mõjualadesse 1, 2 ja 3.

Telia enda emissioonide all mõistetakse mõjualasid 1 ja 2.

- Mõjuala 1** tähistab heidet, mille üle ettevõttel on otsene kontroll ning mida on võimalik igapäevaste otsuste kaudu mõjutada. Mõjualasse 1 kuuluvad Telia autode kütusekulu, varutoiteks kulunud kütused, jahutusseadmete kulumined ja Telia päiksepaneelidega toodetud elektroon.

Telia enda emissioonide jagunemine 2018-2023

Telia enda omanduses olevad ja kontrollitavad emissioonid
Telia enda emissioonid tähistavad mõjualasid 1 ja 2.

- Mõjuala 2** tähistab kaudset heidet, mis tuleneb sisse ostetud ja tarbitud energiast, mida ettevõte ise ei ole tootnud. Ettevõttel ei ole võimalik mõjutada energiatootmisviisi, kuid on võimalik kontrollida oma energia tarbimist. Sellesse mõjualasse kuulub Telia poolt elektri tarbimine (kontorid, esindused, tehnilised asukohad, sh ka rendipinnad) ning kaugküte.

Mõjuala 3 arvestuses on kaudne heide, mille üle ei ole Telia Eestil otsest kontrolli.

Kogu väärtsahela emissioonide maht on ligikaudu 63 000 tonni CO₂e. Selline heide on põhjustatud ostetud ja müüdud toodetest ning teenustest (va mõjualas 2 olevad tegevused ja allikad). Sinna kuuluvad Telia Eesti puhul: ostetud kaubad ning teenused, klientide juures energiat tarbivad tooted, töötajate liikumine tööle ja koju, ärireisid ning jäätmed ja müüdud toodete olelusringi lõpus toimuv käitlemine.

Kõik mõjualad kokku tähistavad Telia emissioone kogu väärtsahela ulatuses.

Telia enda emissioonide maht oli 2023. aastal 723 tonni CO₂e. Võrreldes baasaasta (2018) emissioonidega on see oluliselt vähenenud. Tulenevalt metoodilistest muudatustest, ei ole need numbrid aga üks-ühele võrreldavad. Alates 2016. aastast kasutab Telia ainult taastuvatest allikatest pärit elektrit ja sellega seoses emissioone ei teki.

Emissioonide reaalset vähendamist toetas maaküttepumba taastuvenergiale üleminek, mis toimus alates 2022. aastast, kuid 2023. aastast kajastub see ka CO₂e arvutustes emissioonifaktoriga 0. Esimesel aastal arvutati maakütte osakaal jalajäljest üldise emissioonifaktoriga. Lisaks mõjutasid koondarvu ka metoodikaga seotud aspektid:

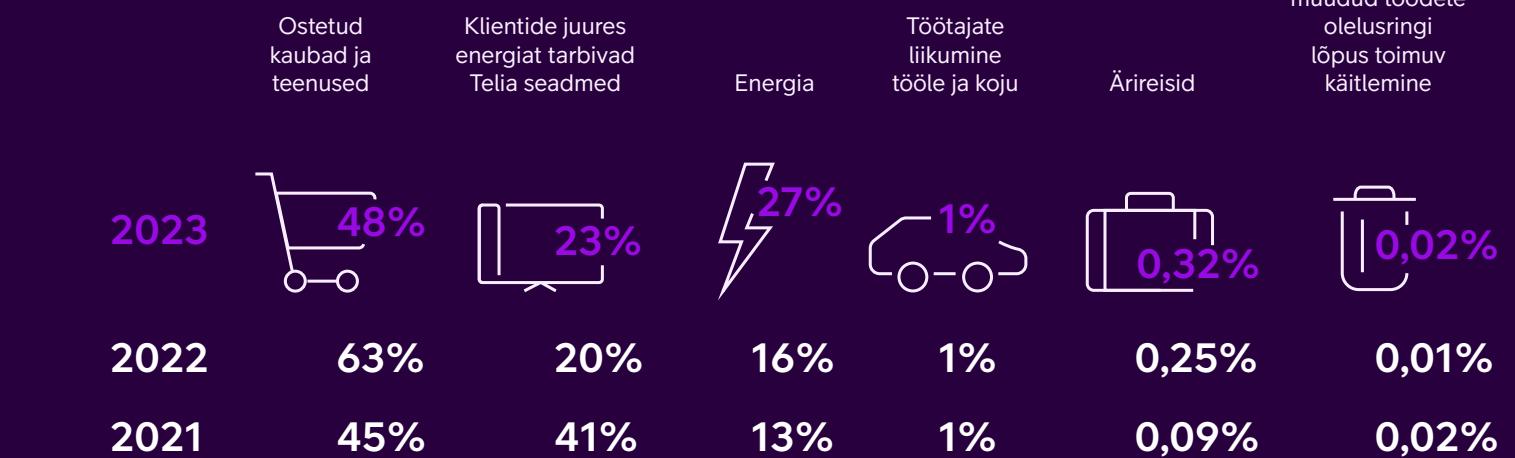
- Töölähetustega seotud emissioonid arvestati varasemalt Telia enda emissioonide hulka, kuid alates 2023. aastast on töölähetused vaid mõjuala 3 arvestuses;

- Muutunud on kaugküte emissioonide arvutuse metoodika, kus arvestame nüüd tootjapõhiseid eriheitetegureid, mis on oluliselt täpsemad ja madalamad. Sellest tulenevalt on kaugküte emissioonid vähenenud 97% võrreldes 2018. baasaastaga. Soojusenergiatarbimist oleme vähendanud 63%, peamiselt suurtelt pindadel väiksematele energiatefektivsematele pindadele kolimise kaudu.

Kui kõik teised Telia enda emissioonide arvestusse kuuluvad elemendid on 2023. aastal vähenenud, siis kasvanud on jahutusseadmetesse lisatavate külmainete emissioon. Selle põhjuseks on külmainete seadmete suuremamahulisem vahetus 2023. aastal.

Telia kaudsed emissioonid ja emissioonid kogu väärtsahela lõikes

Emissioonid kogu väärtsahela lõikes tähistavad mõjualasid 1-3, mõjuala 3 tähistab kaudset heidet, mille üle ei ole Telial otsest kontrolli.

Heitme- ja jäätmevabadus

“Meie kogu väärthusahela emisioonide jaotuvus on suures pildis jäänud samaks. Ehk ka 2023. aastal on meie suurim kliimamõju endiselt mõjualas 3, mis moodustas 2023 aastal 99%. Suur osa sellest on seotud sisestatud toodete ja teenuste ning kliendil kasutusel olevate seadmetega (71%). Mõjula 3 vähendamiseks on vaja tihedat koostööd tootjatega ja pikendada toodete elutsüklit.”

Raina Jürgens
Telia keskkonnajuhtimise ekspert
ja protsessijuht

2019

Telia Company püstitas ambitsoonikad keskkonnaeemärgid, saamaks 2030. aastaks emissiooni - ja jäätmevabaks kogu oma väärthusahelas.

2021

Telia Company sõnastas eesmärgid aasteks 2023 ja 2025 ning neist tulenevalt pani Telia Eesti paika fookuseesmärgid aastaks 2022.

2022

Telia Company püstitas nullnetoheite eesmärgi. Telia on alates 2018. aastast vähendanud oma tegevuse CO_2e heitkoguseid 85% võrra.

2023

Võeti vastu, et Telia üldine eesmärk on 2040. aastaks saavutada kasvuhoonegaaside netonull-heide kogu väärthusahela lõikes.

Keskkond

Sotsiaalne mõju

Juhtimisraamistik

6

Järgmistel aastatel on **Telia Company** kavas täita järgmised **eesmärgid**

2025

Vähendada 2025. aastaks kaudsete kasvuhoonegaaside heitmeid 29% võrreldes baasaastaga 2018.

2025. aastaks on 72% Telia Company hankijatest, kes tarinivad Telia teenuseid ja kaupu sedaud endale teaduspõhised eesmärgid.

2030

Vähendada 2030. aastaks oma operatsioonide kasvuhoonegaaside heitmeid 90% võrreldes 2018. baasaastaga.

2040

Vähendada kaudseid kasvuhoonegaaside koguseid 90% võrreldes 2018. baasaastaga ja ülejäänud oma tegevusest alles jäänenud heitmed kompenseeritakse*.

*Telia Company kasutab 100% taastuvatest anergiaallikatest pärit elektrit kõigis riikides. Ülejäänud oma tegevusest alles jäänenud heitmed, mida ei ole võimalik vähendada (heitmed mõjualadest 1, 2 ja ärireisid), kompenseeritakse läbi vabatahtliku süsinikukrediidi ostmise Telia Company tasemel.

Energia

Päikese-, tuule- ja vesinikuenergia

- 2023. aastal viisime jõudsalt ellu meie roheenergia strateegias kokku lepitud eesmärke.
- Löime käed Sunlyga ja ehitame Telia mobiilimastide juurde ligikaudu 100 päikeseparki koguvõimsusega vähemalt 1200 kW.

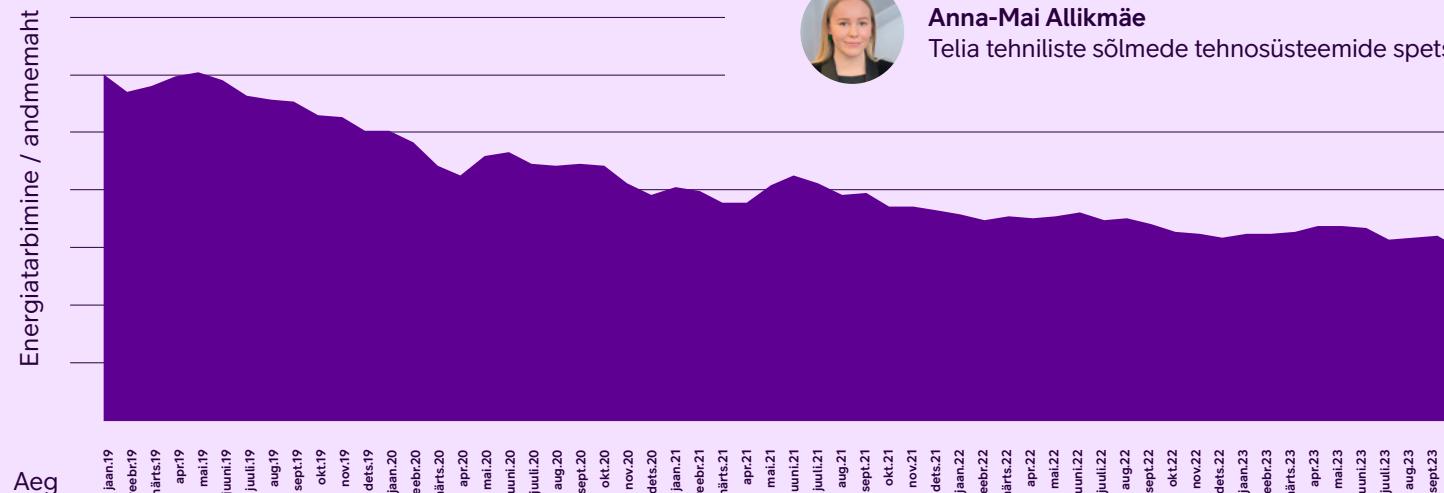
„Päikeseparkide ehitamine on täies hoos. 2023. aastal sai välja ehitatud päikeseparke koguvõimsusega 578 kW ja see aasta jätkame ehitusega. Aasta lõpuks on eesmärk, et Telial on päikeseparke koguvõimsusega 1325kW.“

Anna-Mai Allikmäe

Telia tehniliste sõlmeme tehnosüsteemide spetsialist

Energiatarbimise ja andmemahahtude edastamise suhe

Andmemahud

Energiabulk ühe andmemahu ühiku edastamiseks väheneb jätkuvalt.

„Ühiskonna digitaliseerumise tagajärvel suurenevad kasutatavad andmemahud hoogsalt ja seda ka Telia mobiilivõrgus, mida pidevalt arendame ja moderniseerime. Kuigi andmemahud ja kasutatav elektrimaht kasvavad iga aastaga, suurendame mobiilivõrgus aasta-aastalt efektiivsust ehk vähendame energiahulka ühe andmemahu edastamiseks.“

Anna-Mai Allikmäe

Telia tehniliste sõlmeme tehnosüsteemide spetsialist

Transport

- Telšai tuulepargist ostetud energia hulk kasvas võrreldes eelnenud aastaga kordades (2023. aastal 35%, 2022. aastal 8% Telia Eesti energia kogutarbimisest) ning 2024. aastal suurenib ostetav energiahulk veelgi moodustades prognoosi kohaselt Telia Eesti kogutarbimisest üle 55%.
- 2022. aastal alanud katseprojekt diiselgeneraatorite asendamiseks vesinik-generaatoritega jätkus ning ühte mobiilisaiti paigaldati vesinikgeneraator.
- Lisaks elektrienergiale jälgime igal aastal taastuvatest allikatest toodetud soojusenergia osakaalu. Telia Eesti peakontori maaküte töötab 2022. aastast taastuvallikatest päri neval energial, mis moodustas 2023. aastal 77% peakontori soojatarbimisest ja 39% kogu Telia soojatarbimisest.

“Oleme pikalt oodanud positiivset arengut elektri jõul liikuvate ja piisava akumahutavusega tarbesöidukite turul. Tarbesöidukite klassis piisava akumahuga söidukeid turul veel ei ole ja üksnes 50 kWh akudega söidukid meie tööd ei toeta. 2024. aastal on lõppemas 50% Telia kaubikute liisingutest, seega ei jõua me praegu ära oodata jätkusuutlike tarbesöidukute turule tulekut, vaid peame soetama taas suure hulga bensiiniautosid.”

Mari-Liis Männisalu

Telia haldusosakonna juht

Jäätmete hulk ja ümbertöötatud jäätmete osakaal

Jäätmete osakaal, ümbertöötamine ja taaskasutamine

2023. aastal suurennes jäätmete osakaal ja veidi vähenes ümbertöötatud jäätmete osakaal.

“Jäätmete kogukaal suurennes, kuna lisasime arvestusse kontorijäätmed ja taaskasutusse liikuvad klientide ja võrguseadmed. Taaskasutuse ja ümbertöötluse osakaal vähenes, kuna suure osa kontorijäätmest moodustavad olmejäätmed.”

Kairi Pahapill

Telia tarneahela arendusjuht

“Suurema osa kontori olemejäätmest omakorda moodustab tualettides kasutatav kätekuiutuspaber, mida selle suure koguste tõttu me jäätmekäitleja reegleid arvestades biopügisse ei pane. Ootame Põhjamaade eeskujul Eestisse lahendusi ka kätekuiutuspaberi sorteerimiseks olmeprüstist eraldi.”

Mari-Liis Männisalu

Telia haldusosakonna juht

Kontoris tekkivate jäätmete kogust ja liigiti sorteerimise õigsust mõõdetakse WasteLockeri seadmete abil.

Jäätmepoliitika

Kliendiseadmete taaskasutus

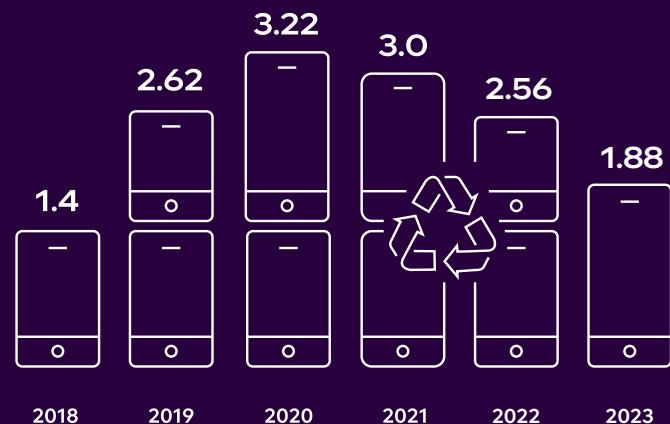
Telia taaskasutab kliendiseadmeid, näiteks ruutereid ja digibokse.

2023. aastal vähenes kliendiseadmete taaskasutus kahel põhusel:

- Tundime endiselt seadmete tarnekriisi tagajärgi. Ajal, mil uusi seadmeid ei tarnitud, kasutasime ära oma kasutatud seadmete varud;
- TV-valdkonnas läksime üle uuele Androidi digiboksile. See töi kaasa olukorra, milles uue mudeli seadmeid ei ole veel samas mahus tagastama hakatud ja vastavate seadmete varusid napib. 1200 kW.

Kliendiseadmete taaskasutus

(mln eurot)

- 2023. aastal tegime tugeva alguse uuskasutatud seadmete müügiga ning soovime 2024. aastal selle tulemuse viiekordsest ületada. Seega on kavas seadmete ringkasutust hoogsalt soodustada.
- Oleme Telias praegu keskendunud just uuskasutatud nutitelefonide ja sülearvutite müügile. Kõik seadmed on läbinud põhjaliku tehnilise kontrolli ja neile kehtib garantii.

Tagastusprogramm „Vana uueks“

Tagastusprogramm „Vana uueks“ võimaldab klientidel tagastada Teliale oma vana nutiseadme (telefoni, sülearvuti, nutikella või tahvelarvuti) ning soetada Telia e-poest uue seadme. Lisaks korraldame ka kampaaniaid, kus teatud uut seadet ostes lisame vana seadme väärtsusele veel lisasoodustuse.

- 2023. aastal moodustas „Vana uueks“ tagastusprogrammi kasutades tehtud tehingute osakaal 12,9%, ületades sellega seatud 7% eesmärki.
- Aastal 2024 planeerime „Vana uueks“ tagastusprogrammi muuta klientidele veelgi paindlikumaks ja mugavamaks.
- Kampaaniate käigus ostetakse ligikaudu pooled seadmed „Vana uueks“ tagastusprogrammi kasutades.

Uuskasutatud seadmed

Telia Eesti seadmete valikus on uuel ringil ehk uuskasutatud iPhone'id, iPadid, erinevad nutikellad ning sülearvutid, mis on tehniliselt kontrollitud, garantiiga ja välimuselt uueväärised.

„Enamik toote emissioonidest selle eluea jooksul tekib tootmisfaasis (eri uuringute andmetel suurusjärgus 70–95%), mistöttu on oluline toote eluiga võimalikult pikana hoida. Tooted muutuvad aina kvaliteetsemaks ja kui neid hästi hoida, leiab nii nutitelefon kui ka äriklassi sülearvuti kasutust kuni kolme kasutaja juures. Telefon vahetatakse tänapäeval välja keskmiselt kahe-kolme aasta järel, arvuti kolme kuni viie aasta järel. Soovime tekitada tarbijates arusaama, et ühel seadmel võib olla mitu elukaart ja omanikku. Usaldusväärsest ostukohast on võimalik soetada hea ja kvaliteetne seade ning see ei pea olema alati uus.“

Laura Kuusik
Telia kauba ja finantseerimise osakonna juht

Digikelts

Paberivabad esindused

Telias on eesmärk muuta esindused paberivabaks.

90% lepinguid sõlmitakse esindustes digitaalselt.

“Läbi teadlike valikute oleme oma müügiprotsessi kujundanud selliseks, et ka esindustes on harjumus-päraseks lahenduseks lepingute digitaalne vormistamine. Tänaseks sõlmitakse vaid ca 10% lepingutest esindustes paberil. 2024. aastal on kavas teha veel mõned IT arendused, et luua eeldused esindustes elektrooniliselt vormistatavate lepingute osakaalu jätkuvaks kasvuks.”

Katriin Tšepurin
müügiprotsessi juht

E-arved

Paberarvetest loobumisel oleme olnud edukad. 2023. aasta e-arvete osakaalu eesmärk oli 97% ja täitsime selle. 2024. aastaks me uut paberarvete vähendamise eesmäki ei sea, kuna oleme saavutanud juba kõrge taseme. 2024. aastal keskendumme digikanalile. Meie siht on vähendada arvete edastamisega kaasnevat keskkonnajalajälge pigem e-kirjade manusest arve PDF-versiooni kaotamisega.

E-arvete osakaal

Digikoristuspäev

- Digikoristuspäev toimus 2024. aasta alguses, mille raames tegime koostööd programmiga „Roheline kool“ (Tartu looduskoda), Tartu Ülikooliga, Foxway ja EES-Ringlusega.
- 2024. aastal kasvas eelneva aastaga võrreldes oluliselt veebis registreerunud isikute arv. Osales 2 500 eraisikut, 8 000 õpilast, 260 Telia töötajat, 230 organisatsiooni ning 158 kooli ja lasteaeda programmi „Roheline kool“ võrgustikust. Digikoristuspäeva Facebooki live'iil oli 25 000 vaatajat.
- Teliasse plaaniti tuua 10 000 seadet, sh organisatsioonide seadmed Green IT-le.
- Lisaks korraldasime koostöös Tartu ülikooliga uuringu digiprügi ja elektrooniliste jäätmete kohta.

Keskkond

Sotsiaalne mõju

Juhtimisraamistik

Digiprügi ja elektrooniliste jäätmete uuring

2023. aasta digiprügiuringust järeldamine, et kuigi teadlikkus digiprügiga seonduvast on hea, siis käitumine pole sellele veel järelle jõudnud.

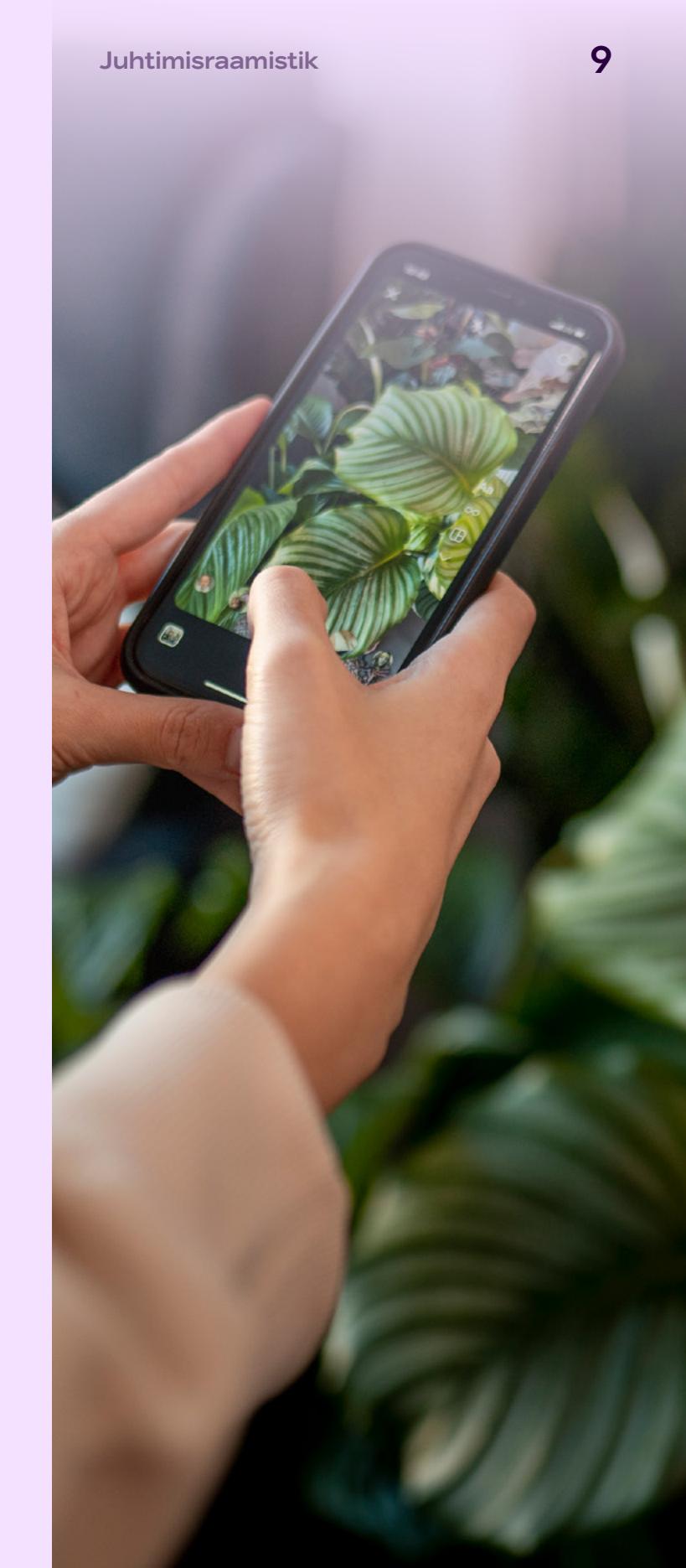
- Möiste „digiprügi“ on tuttav 99% vastajatest.
- Digikoristuse ehk vanadest elektroonikaseadmetest vabanemise ja ebavajalike failide kustutamise võtab aeg-ajalt ette üle 40% küsitluses osalenutest.
- Peamiselt motiveerib inimesi digikoristusega tegelema isiklik soov ebavajalikest failidest lahti saada (seda tõi välja 71% inimestest). 15% uuringus osalenutest avaldas ka soovi käituda digimaailmas keskkonnasõbralikult.
- 73%-l Eesti inimestest seisab kodus kasutuseta vanu digiseadmeid.

“Andmete kopeerimine pilvelahendustesse või ühest seadimest teise on valdkond, mida paljud inimesed väga hästi ei tunne. Sellistel juhtudel julgustame abi saamiseks pöörduma näiteks Telia esindusse, kus meie töötajad oskavad jagada nõu, kuidas vabaneva kasutuna seisvatest digiseadmetest nii, et olulised andmed jäääks alles ja keegi ei peaks pelgama eraeluliste andmete sattumist võõra pilgu ette.”

Hele Tammenurm
Telia kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise juht

Digiprügiteemalise küsitluse korraldas 2023. aasta detsembris Norstat koostöös Telia ja Tartu ülikooli Johan Skytte poliitika-uuringute instituudiga ning selles osales 400 Eesti elaniku vanuses 15–65.

Keskkonnateemad sise- ja väliskommunikatsioonis

Jätkusuutlikkuse teemad olid fookuses Telia MeetUpil ja Telia Digital Hubil. Igal aastal korraldame Digikoristuspäeva, mille eesmärk on lisaks otseole digijalajälje vähendamisele ka positiivsete harjumuste tekitamine. Klientide keskkonneadlikkust aitavad tõsta nii uuskasutatud seadmete müük, korduvkasutatava pakendi kasutamine kui ka Telia esinduste paberivabadus.

Telia töötajate keskkonneadlikkus

Keskonnakuu

- Aprillis toimunud keskkonnakuu oli sisustatud eri tegevustega töötajate kaasamiseks ja teadlikkuse tästmiseks. Keskkendusime sellistele teemadele nagu keskkonnaeesmärgid ja -tegevused, keskkonnasäästlik liikumine, jäätmed ja ringmajandus.
- Andsime töötajatele ülevaate seniste keskkonnaeesmärkide tätmisest ja edasistest plaanidest.
- Lisaks kutsusime rääkima jäätmetest, ringmajandusest ja innovatsioonist Ragn-Sells ja Wastelockeri.
- Võimaldasime saada ülevaadet Tallinna Euroopa rohepealinna tegevusest ja plaanidest.
- Soetasime oma töötajatele kasutamiseks elektrilise kastiratta ja osalesime Tallinnas toimunud elektrirataste demopäeval.
- Keskkonnakuul korraldasime töötajatele ka keskkonnauuringu

Keskonnauuring Telia töötajatele

Uuringu tulemused:

- 50% vastanutest ütles, et keskkonnateemade kohta on neil piisavalt teavet; vaid 9% tõi välja, et seda pole oodatud mahus.

3 köige huipakkuvamat teemat Telia Eesti töötajate jaoks:

- 21%** Telia keskkonnajalajalg ja -möju;
20% Telia keskkonnegevused;
19% seadmetega seonduv.

Eraldi toodi välja huvi rohepesu välimise vastu.

Uurisime ka, mida on Telia töötajad valmis tegema, et keskkonda hoida. Tulemused olid järgmised:

- 18%** sorteerib jäätmeid;
17% väldib toiduraiskamist;
17% mötleb enne ostu, kas vajavad seda.

“Telia töötajate keskkonneadlikkuse uuringu tulemused olid rõõmustavad ning annavad meile veendumuse, et teeme õigeid asju ja need töesti lähevad töötajatele korda. Telia töötajad andsid ettevõtte keskkonneadlikkusele hindeks 7 (max 10), mis on hea tulemus. Aga soovime olla veelgi paremad.”

Hele Tammenurm
Telia kvaliteedi- ja keskkonnajuhtimise juht

Äriklientide keskkonnaalased küsimused

„Meie äriklendid soovivad mõista, kuidas Telia keskkonnegevus loob värtust ka nende äritegevusele. Soovitud on teavet alates sellest, kui palju energiat on kulunud klientidele pakutavate teenuste juures ja kas meie tegevuskohtades on kasutusel taastuvenergia, kuni selleni, kas meie teenused on energiatõhusad või muul viisil keskkonnasõbralikud. Palju huvi on tuntud ka meile väljastatud sertifikaatide ja märgiste kohta.“

Raina Jürgens
Telia keskkonnajuhtimise ekspert ja protsessijuht

02 Sotsiaalne mõju

Digitaalne kaasatus ja privatsus ning küberturvalisus on kaks Telia Eesti fookusvaldkonda keskkonnaohi kõrval. Telia sotsiaalne ja ühiskondlik mõju väljendub ühelt poolt tegevusega väljapoole, sealhulgas meie klientidele suunas ning teisalt ka läbi meie töötajate, kes omakorda mõju edasi kannavad.

Digitaalne kaasatus ning privaatsus ja kübereturvalisus

Koostöö riigi ja võrgustikega, teadus- ja arendustegevus

Telia Digital Hub

Telia Digital Hub on juba neljandat aastat koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga korraldanud Eesti suurimat innovatsiooni- ja tehnoloogiakonverentsi.

“Digital Hub on tippjuhtide, IT-juhtide, infoturbejuhtide ning tehnoloogiavaldkonna tippameetnike ja -spetsialistide jaoks aasta olulisim kohtumispaiak, kus end valdkonna uusimate arengutega kurssi viia. 2023. aasta konverents töi Tallinnasse esinema valdkonna tundub visionäärid USA-st, Lääne-Euroopast ja Eestist.“

Rebecca Andreas
Telia äriklendi segmendi juht

- 2023 Telia Digital Hubi fookusteema oli äri, IT-lahenduste ja tehnoloogia kestlikkus, üritusel osales 1 052 inimest.
- 2023. aasta konverentsi avas Euroopa tippotsustajate arutelu, kuidas tehisintellekt ja nõuded kestlikele lahendustele mõjutavad meie tehnoloogilist keskkonda ja äri.
- Päeva lõpetas Ukraina juurtega Howard Brodsky, kes lõi Ühendriikides 12 miljardi dollarilise aastakäibega kontserni järgides kogukondlike ja kestlikke äripõhimõtteid.
- Eelpooltoodu vahele mahtus ligi 60 praktikut ja eksperti, kes esinesid viiel laval: tippjuhtide klubi, IT-juhtide klubi, IT-gurude klubi, avaliku sektori klubi ja lahenduste lounge.
- 2024. aasta Digital Hub toimub 14. novembril ning räägime teemadel: Kuidas elu ja äri turvaliselt edasi viia?; Kuidas oma digitaalset jalajälge vähendada?; Mis on tuleviku juhi roll ja millist ärikultuuri me tahame?

Telia MeetUp Tallinnas ja Narvas

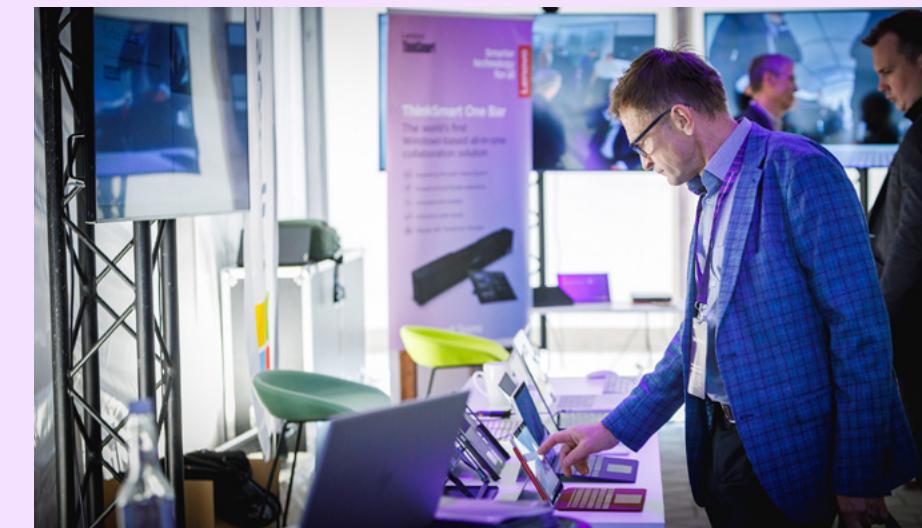
Telia MeetUp on Telia peamaja avatud uste päev. 2023. aastal toimus sündmus viiendat korda, kuid esmakordsest toimus samaaegselt analoogne üritus ka Narvas.

- Tallinnas osales ligi 400 IT- ja ettevõtte juhi ning spetsialisti, kel oli võimalus kaasa lüüa 29 erineval seminaril ja omavahel vabas vormis kogemusi jagada.
- Narvas osales 45 Ida-Virumaa äriklienti.
- Selle aasta sündmuste üks läbivaid teemasid oli jätkusuutlik tegutsemine. Arutati, kuidas muuta uute innovaatiliste digitaalseste lahendustega ettevõtete äri efektiivsemaks ja keskkonnasäästlikumaks.
- Esma kordst toimus MeetUp'il ettevõtete juhtide klubis, kus vestlusringis osalenud Verstoni finantsjuht Jarmo Liiver, Tallinna Lennujaama kommersvaldkonna juht Eero Pärgmäe, UG Investments juhatuse liige Valdur Laid ning Telia Eesti juhatuse esimees Holger Haljand käsitlesid kestlikkuse teemat aruteluringis „Jätkusuutlikkus kui teekond uude tegelikkusesse“.

Koostöö Tartu Ülikooliga eakate digilõhe vähendamiseks

Algatasime koostöö Tartu Ülikooli sotsiaalteadlaste ja endise õpilasfirma Digiabiga, et õpetada eakatele digioskusile ja lahendada eakate inimeste digilõhe probleemi.

→ [Loe rohkem peatükist „Hariduslikud programmid“.](#)

Digitaalne kaasatus ning privaatsus ja kübereturvalisus

Koostöö NATO CCDCOE-ga

Novembris võõrustasime NATO CCDCOE (Küberkaitse Kompetentsikeskus) Critical Information Infrastructure Protection õppegruppi ja rääkisime neile kriitilise infrastruktuuri kaitsest ning riskidest.

Locked Shields Partners Run küberkaitse öppus

- Osalesime Telia tiimiga NATO CCDCOE poolt korraldataval küberkaitse öppuse seerial.
- Kuna sellises mastaabis öppuse korraldamine on infrastruktuuri seisukohalt nöudlik ja kulukas, toetasime ja toetame ka järgnevat öppust muuhulgas kiirema interneti ühenduse ja DDOS (teenusetökestusrünne) kaitse teenustega.
- 2024 aastal toimus Locked Shields Partner Run 6.-7. märtsil ning meie koostöö jätkub.

Koostöö ITL-iga

- Telia Eesti osaleb aktiivselt ITLi (Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit) erinevates töörühmades, sealhulgas infoturbe nõukoja töös.
- 2023. aastal panustasime väikestele ja keskmistele ettevõtele suunatud heade tavade väljatöötamisse: "Hea tava turvalise arvutitöökoha pakkumisel" ning "Hea tava turvalise milileenuse pakkumisel".

"ITLi poolt loodavad heade tavade juhendid annavad väikestele ja keskmistele ettevõtetele teadmise, milliseid aspekte erinevate teenuste tellimisel arvesse võtta, et baashügieeni nõuete täitmise oleks teenuse osutaja poolt tagatud"

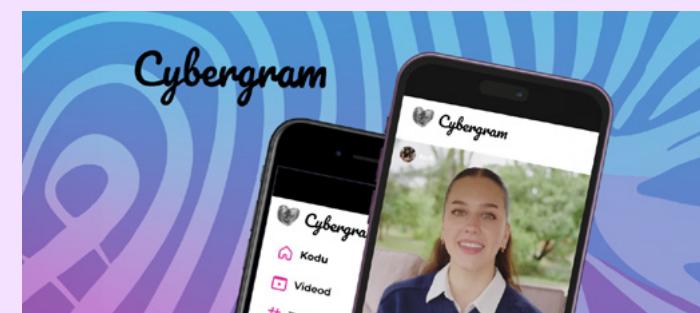
Ingrid Kääp

Telia turbejuhtimise osakonna juht

Cybergami sisuloome

Jätkuna 2022. aastal läbi viidud laste privaatsuse ja turvalisuse uuringu tulemusel panustasid Telia andmekaitse eksperdid Cybergrami sisu loomisse, et tõsta laste teadlikkust, millist informatsiooni on mõistlik internetis mitte avaldada ning millised ohud laste endi privaatsusele andmete avaldamisega kaasneda võivad.

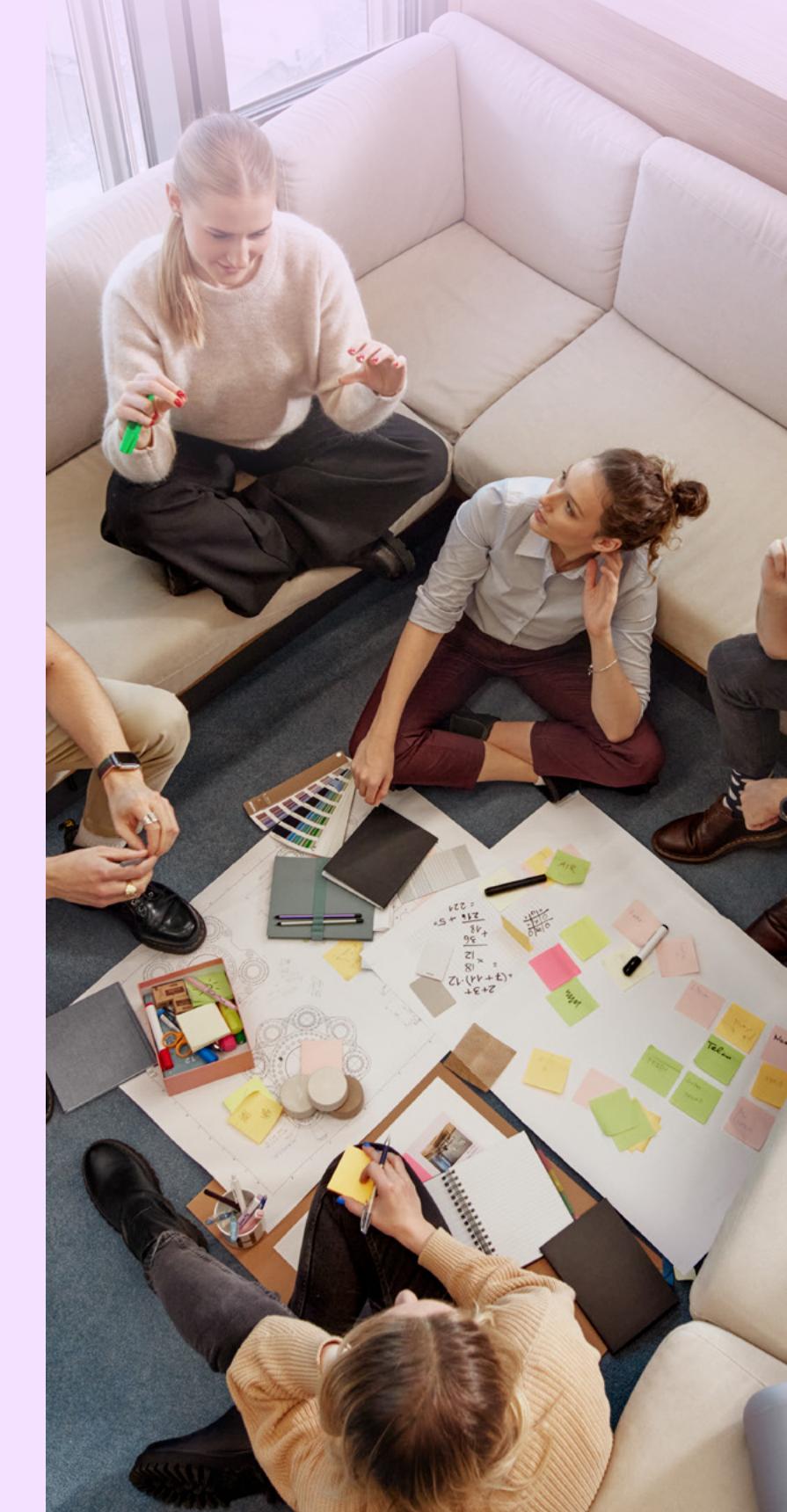
→ Loe rohkem peatükist „Hariduslikud programmid“.

Woman in Tech programmi mõjuanalüüs

- Koostöös Malmö ja Jönköpingi ülikoolidega tegime mõjuanalüüs Women in Tech programmile.
- Analüüs peamiste järeldustena saime teada, et programm aitab ühendada töö ja pereelu ümberõppega ning peamiseks väärtsuseks on naiste jaoks tugivõrgustik ja võimalus paindlikult õppida. Esimese aasta jooksul pärast programmi lõpetamist on 20% osalenutest teinud karjääripöörde tehnoloogia suunas.

→ Loe rohkem peatükist „Hariduslikud programmid“.

Juhendid, koolitused ja hariduslikud programmid

Kõige suurema kasutajate arvuga digioskuste õppimise platvormid olid 2023. aastal [Spoofy](#) ja erinevad Facebooki veebi-koolitused lapsevanematele, mis käsitlesid laste turvalisust internetis. Laiendasime digiplatvormide katvust, mis aitavad õpetada digioskusi koolitasemel ning vanemaealistele.

“Õpi ja õpeta” juhendi loomine

- 2023. aastal lõime eraldi veebilehe [“Õpi ja õpeta”](#). Juhendist leiab kasulikku infot nii IT oskuste õpetamiseks kui ka iseseisvaks õppimiseks. Juhendist leiab kasulikku infot nii IT oskuste õpetamiseks kui ka iseseisvaks õppimiseks.
- Juhend on üles ehitatud selliselt, et seda saaks teema kaupa ja sammhaaval mugavalt ja praktiliselt rakendada. Lisaks leiab juhendist ka ikoonide ja rakenduste sõnastiku ja need saab juhendatavale välja printida.
- 2023.a lõpuks oli keskkonda külstanud 10 900 kasutajat.
- Juhendi lõime koostöös Tartu Ülikooli ja endise õpilasfirmaga Digiabi, kellel on praktiline kogemus eakate digijuhendamisega.

“Telia ja Tartu Ülikooli koostöö on aastate jooksul korduvalt tõestanud, et üheskoos jõuame kaugemale. Digiabi materjali loomine Telia veebilehele võimaldas meil pakkuda teaduspõhiseid, aga ka õpilasfirma noormeeste poolt praktikas läbi proovitud soovitusi, mis tänu Telia suurele kliendibaasile jõuavad laia auditooriumini. See projekt tõestas taas, kuidas koos saame luua olulisi ressursse, mis aitavad digitehnoloogiate kasutamist päriselt lihtsustada.”

 Inger Klement
Tartu Ülikooli Balti Infohüairete Sekkekeskuse (CEBID)
kommunikatsiooni ja meediapädevuse spetsialist

Koolitused

- Korraldasime veebiseminare ja taskuhäälinguid lapsevanematele turvalise interneti teemadel laste toetamiseks, millel osales kokku 45 000 inimest.
- Lisaks panustasid Telia töötajad ka vabatahtlike koolitajaten. Näiteks suvel koolitasid Telia töötajad 625 last Valma lastelaagris turvalise interneti teemadel.
- Koostöös Tagasi Kooliga toimus digitund, kuidas õpetada vanemaealistele digioskuseid.

“Meie töötajad jõuavad vabatahtlikult ja igapäevase töö körvalt arendada ka teiste digioskuseid. Oleme käinud koolides, lasteaedades, laagrites, ülikoolides ja ettevõtetes ning jaganud teadmisi eelkõige digitaalse turvalisuse ja digiprügi osas. Teeme ise koolituskavasid ning materjale ja jagame teineteisega saadud kogemusi. Regulaarseid koolitajaid on meil ligikaudu 50. Oleme oma vabatahtlikele väga tänulikud ja loodame, et nende arv kasvab veelgi.”

Elo Vörk
Telia toetustegevuse juht

Telia töötajate privaatsuse ja kübereturvalisuse alase teadlikkuse arendamine

Telia töötajate andmekaitsealane uuring

- Et teadlikkuse kasvatamist veelgi töhusamalt edaspidi teha, viisime töötajate seas 2023. aasta aprillis läbi andmekaitsealase teadlikkuse uuringu, kus osales pea 650 töötat. Saime teada, et:
 - 58% olid osalenud andmekaitse teemalisel koolitusel vähemalt viimase 12 kuu jooksul;
 - 75% osalejatest leidis, et nende teadlikkus andmekaitse vallas viimase aasta jooksul on tõusnud;
 - Lisaks tuvastasime teemad ja kohad, millega töötajad teavad vähem ning millele tulevikus koolitades rohkem tähelepanu pöörata. Uuringu tulemusel panime kokku ka edasised koolitusplaanid, mis võimaldavad koolitusi kohandada vastavalt töötajate teadlikkuse tasemele ning neid puudutavatele teemadele.

Sisekoolitused

- 2023. aastal osales Telia Eesti sisemistel isikuandmete kaitse koolitustel üle 1 200 töötaja. Lisaks panustame töötajate teadlikkuse kasvu ka muudel erinevatel viisidel ja muuhulgas oleme loonud sisemise andmekaitse ja turvalisuse uudiskirja.
- Kutsusime isikuandmete kaitse üldmääruse 5. sünnipäeva puhul töötajatele isikuandmete kaitsest rääkima külalisi nii Andmekaitse inspeksionist kui ka heade partnerite ja klientide hulgast.

“Usumed, et koolitades oma töötajaid andmekaitse ja turvalisuse teemal, suudame end hoida paremini kaitstuna. Teades, kuidas kaitsta meie klientide andmeid, tõuseb teadlikkus töötajais ka enda andmete osas ning seda teadmist jagatakse pere ja tuttavatega ka laiemalt. Nii jõuab meie sisemine pingutus ka laiemale inimeste ja klientidele.”

Laura Laid
Telia andmekaitse valdkonna jurist- valdkonnajuht

- Tegime sisemise kübereturvalisuse koolitustesarja ärikliendi üksuse töötajatele. Osales 134 inimest.
- Meie töötajad läbivad igakuiselt turbateadlikkuse tipptasemel hoidmise ja tõstmisega seotud koolitusi või õpiampse.

Hariduslikud programmid

Digitaalse kaasatuse, privaatsuse ja turvalisuse teemasid edendasid 2023. aastal mitmed hariduslikud programmid.

„Spark Academy“ praktikaprogramm kõigile

2023. aastal oli kokku **64 praktikanti** (2022. aastal **69**) (mehi 33, naisi 31), kellest **tööle värvati 18%**, mis on 8% kogu aasta jooksul värvatute hulgast.

Cybergrami privaatsuse õppeplatvorm kooliõpilastele

Programmi on loonud Eesti Inimõiguste Keskus koostöös Telia privaatsuse ekspertidega.

2023. aastal lõime Telias koostöös Andmekaitse Inspeksiooni ja Eesti Inimõiguste Keskusega noortele privaatsuse ja turvalisusega seotud õppakeskkonna.

Cybergram loodi 2023. aasta sügisel ja 2023. aasta lõpuks oli platvormile jõudnud **8 000 noort**.

Spoofy õpetlik küberkiusu ennetav mäng

Algkassiõpilastele
Mängu arendaja on CGI.
Disaini töötas välja Tallinna ülikool Telia toetusel.

2023. aastal oli mängul **18 000 kasutajat** ja tuli välja mängu viies maailm.

2021. aasta lõpuks oli veebiversiooni kasutanud üle **26 000 unikaalset kasutaja**. 2022. aastal tuli mäng välja ka ukraina keeles, lisandus veel **25 000 unikaalset kasutajat**.

„Women in Tech“ – Telia ümberõppeprogramm

Naistele, kes soovivad alustada karjääri IT-valdkonnas.

Osalejad:

2022: **50 naist** (15 Teliast);
2023: **50 naist** (10 Teliast).

Ümberõppeprogramm e-õppe platvormil Coursera. Hõlmab viit valdkonda: andmeanalüütika, UX-disain, IT-projektijuhtimine, küberturvalisus, digiturundus ja e-kaubandus. andmeanalüütika, UX-disain, IT-projektijuhtimine.

Malevatöö Telia esindustes

16–19-aastastele noortele.

Malevlasi Tallinnas ja Tartus kokku läbi aastate:
2020: **20** 2021: **16** 2022: **13** 2023: **9**.

Malevlased suhtlevad esindustes klientidega – nõustavad neid ja tutvustavad iseteeninduse kasutamise võimalusi. Ühtlasi saavad nad Teliast ka laiema ülevaate ja loodame, et kui koolid lõpetatud, leiavad nad tee tagasi Teliasse tööle.

Codesters.clubi tehnoloogiaringid gümnaasistidele

Telia toetab programmi toimumist ning Telia eksperdid on noortele mentoriteks.

Osavõtjate arv on aasta-aastalt kasvanud
2020 – **50** 2021 – **150** 2022 – **300** 2023 – **320**.

Naisjuhtide kiirendi

Koostöös Eesti Kaubandus-Tööstuskoja ning Kanada ja Rootsi saatkonnaga. Telia oli kuldsponsor.

Keskmise suurusega ettevõtete ja suurettevõtete naissoost keskastmejuhtidele loodud arenguplatvorm.

2023. aastal kuulutati välja programmi teine lend. 2023. aastal kandideeris programmi 204 juhti avalikust, kolmandast ja erasektorist.

Programmis alustas **25 naist** (sh viis Teliast).

Heateo sihtasutuse praktikaprogramm haridusjuhtidele

Telia osaleb programmis juba neljandat järjestikust aastat. 2023. aastal oli sarnaselt eelmisele kolmele aastale Telias kümnenädalasel praktikal kaks koolijuhi, kelle mentoriteks olid kaks Telia Eesti juhtkonna liiget.

Küberürituste seeria „Cyber Battle of Estonia“ 15–24-aastastele noortele

Noortele ja tudengitele.
Telia on alates 2023. aastast nimispisor.

Tegemist on suurima noortele ja tudengitele mõeldud Baltikumi ja Põhjamaade küberturvalisuse võistlusega.

2023. aastal panime välja auhinna parimale tüdrukute võistkonnale ning lõime võistlejatele eraldi Telia ülesande. Sündmust kanti üle Inspiras.

Teliast osales võistluste ülekandes tegevjuht Holger Haljand ja žüriis küberekspert Raivo Malter.

Lisaks toimus Cybercationi konverents, mille peakorraldaja oli Norden ja CFT ning kus esines ka Spoofy projektjuht.

IT-õpikoda „Noored Koodi“ programmeerimise õpetamise programm

6.–9. klassile
Telia on programmi toetaja.

2023. aastal osales programmis **8 kooli**. Programmis alustas 2023. aastal 194 õpilast, kellest **138** (nende hulgas ka 4 motiveeritud õpilast 5. klassist) läbis kursuse edukalt ja kellele anti Tartu ülikooli tunnistus.

2022. aastal osales 7 kooli, alustas 160 õpilast, kellest 78 läbis õpikoja tunnistusega.

„Solaride Academy“ koolitusprogramm ja karjääripäev endistele ja praegustele solaraideritele

Telia on Solaride Academy toetaja.

Telia majas toimus akadeemia 2023. aasta avaüritus, kus osales **58 noort**.

Ühiskonnauuringud

Kampaania „Suurim julgus“ järeluuring

- 2023. aasta kampaania „Suurim julgus“ järeluuringus küsime laste ja noorte küberkiusuga kokkupuutumise kogemuse kohta. Norstati paneeluuringus osales 400 16–65 aastast ja 200 7–16 aastast vastajat. Laste ja noorte vastajate seas oli 10% neid, kes on ise kogenud küberkiusu ja 29% neid, kes on küberkiusamist pealt näinud. Võrreldes 2021. aastal tehtud uuringuga on kasvanud kokkupuude ilma loata piltide ja videote jagamisega. Suurenenud on küberkius suletud gruppides (vt jooniseid).

“Saame uuringute põhjal teha positiivse järeduse, et lapsed on hakanud sotsiaalmeedias vähem negatiivsete kommentaaridega kokku puutuma. Negatiivsena tuleb aga välja, et kasvanud on väga tõsised ja kuritegelikud ohud: suurenenud on kokkupuude raha väljapressimise, identiteedivarguste, soovimatu seksuaalse sisuga piltide saatmise, ahastamise ja diskrimineerimisega. Ühe enam on need ohud peidetud ja leiavad aset suletud gruppides.”

Elo Võrk

Telia toetustegevuse juht

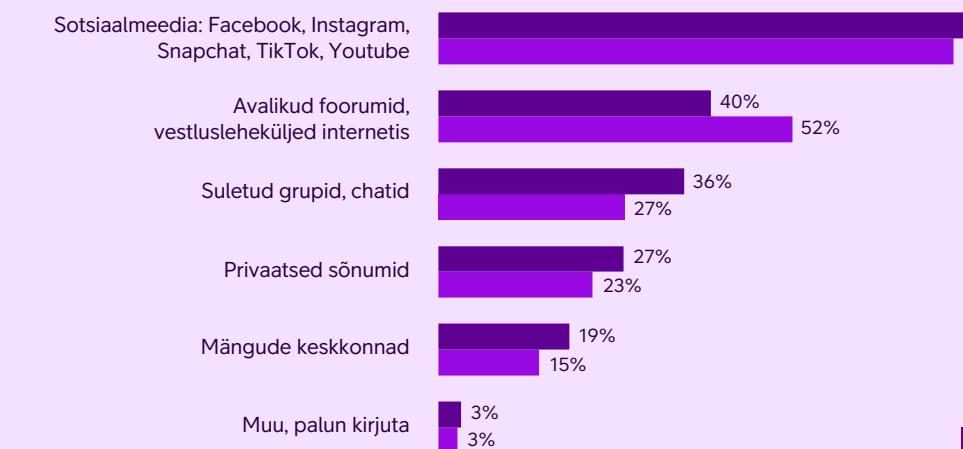
Laste ja noorte arvates esineb vähem tavapäraseid kiusamise viise ja enam rängemaid vorme

Millises vormis küberkiusamist Sinu arvates kõige enam esineb? Märgi kuni 3 vastust.

█ 2023 █ 2021

Sihtrühmade arvates liigub küberkius üha enam suletud gruppidesse

Millistes kanalites Sinu arvates kõige rohkem küberkiusu esineb?

█ 2023 █ 2021

Ühiskonnauuringud

IT-turvalisuse uuring

IT-turvalisuse uuringuga analüüsitakse Eesti ettevõtete digitaalse tegevuste põhjalikust turva- ja privatsusnõude tagamisel, näiteks välimaks juhuslikke lekkeid. Telia uuringupartner on Turu-uuringute AS.

Ettevõtete IT-turvalisuse uuringu tulemused:

- Väga hea IT-turvalisuse tasemega ettevõtete osakaal on 33%.
- Väga või ülioluliseks peavad teemat 64% ettevõtetest.
- Töötajate teadlikkuse taset saab parandada: vaid 6% ettevõtetest peavad oma töötajate teadlikkust sellest teemast väga heaks.
- Rohkem kui viiendikul ehk 21% ettevõtetest ei ole üldse konkreetseid spetsialiste, kes IT-turvalisusega tegelevad, ülejäänutes tegelevad teemaga vastavad spetsialistid või teenusepakkujad.
- Pigem heaks pidas oma töötajate teadlikkust 44% ja rahuldasvaks 43% ettevõtetest.

“Kolmveerandil vastanutest on IT-turvalisust tagavatest meetmetest põhinõudmised täidetud: olemas on tulemür ja viirusetõrjetarkvara kõigis seadmetes, tarkvara uuendatakse ja ettevõtte andmeid varundatakse süsteemiliselt ning kehtestatud on juurdepääsuõiguste, isikutuvastuse ja autoriseerimise haldus. Lisaks kasutab 56% ettevõtetest andmete hoidmiseks virtuaalserverilahendusi ja 51% on hinnanud infosüsteemide turvalisust.”

Martti Kebbinau

Telia küberbeteenuste ja -lahenduste grupijuht

Küberturvalisuse uuringud

Küberturvalisuse uuringuga analüüsitakse Eesti ettevõtete valmisolekut tegeleda välisse rünnakutega. Telia uiringupartner on Turu-uuringute AS.

2023. aasta küberturvalisuse uuringu tulemused 2022. aasta andmete põhjal:

- 2022. aastal puutus küberrünnakute või muude küberturbe ohuolukordadega kokku 55% ettevõtetest, sh 41% ühe korra ja 14% mitu korda.
- Kõige levinumad olid petu- või õngitsuskirjad.

„Kuigi praeguseks kasutavad tuhanded ettevõtted DDoS-kaitselahendusi ning valdav osa seda tüüpilisi rünnakutest on õnnestunud edukalt törjuda, on Eesti ettevõtted vörreledes aasta varasemaga nendega siiski sagedamini kokku puutunud. Sellistest rünnakutest taastumine võib võtta päevi ning nendega kaasneb sageli ka ulatuslik mainekahju.“

Martti Kebbinau

Telia küberbeteenuste ja -lahenduste grupijuht

2024. aasta küberturvalisuse uuringu tulemused 2023. aasta andmete põhjal:

- 2023. aastal puutus küberrünnakute või muude küberturbe ohuolukordadega kokku 59% ettevõtetest.
- Kõige enam probleeme on töötajatega seotud IT-turvalisuse meetmetega. Kui 64% ettevõtetest on küll sisse seadnud paroolipoliitika, siis 45% ettevõtetest ei ole kasutusele võtnud ega plaaninud kasutusele võtta seadmete ja andmete kasutamise korda kontorist väljas ega avaliku Wi-Fi võrgu kasutamise reegleid.

„Tuletame järjekindlalt meelete, et igasuguse IT-turvalisuse tagamine ei ole ühekordne projekt, vaid sellele peab keskenduma pidevalt, sest ka rünnakute tegijad õpivad ja arenevad.“

Martti Kebbinau

Telia küberbeteenuste ja -lahenduste grupijuht

Sideteenuste kätesaadavus

Toetame Telias oluliselt digilõhe vähendamist, pakkudes tippkvaliteediga elektroonilise side teenuseid väga suurele hulgale kasutajaile üle Eesti ning võimaldades seeläbi Eesti inimestel ja ettevõtetel saada osa digimaailma eelistest. Telia investeerib igal aastal oma vörkude ja teenuste arendamisse ligikaudu 50 miljonit eurot.

Rahvusvaheline analüüsifirma Opensignal võrdles omavahel sadu maailmas tegutsevaid mobiilsideoperaatoreid. Kaheksast kategooriast kolmes tunnistati parimaks Telia Eesti. Opensignal toob välja, et suurepärase ütlase kvaliteedi kategoorias mõõdeti näiteks seda, kui head kvaliteeti pakkus ettevõtte mobiilsidevõrk HD-kvaliteedis videopildi vaatamiseks, videokoosolekute pidamiseks ja veebimängude mängimiseks. Kui Telia Eesti saavutas kõnealuses kategoorias mõõdetud skooriks 90,8%, siis globaalne keskmene jäi sellest kaugemale maha (65,4%).

3G ja 5G

- Telia 2023. aasta suuremad optikavõrgu arendusprojektid toimusid Tallinnas, Tartus, Raplas, Pärnus, Kiilis, Raasikul, Nõos ja Valgas.
- 2023. aastal sulgesime esimese mobiilioperaatorina Eestis 3G-võrgu.
- Mobiilivõrgu kõrval laiendame ja uuendame pidevalt ka oma interneti püsivõrku. 2024. aasta alguse seisuga jõubab Telia püsühenduse (kiirusega 100 Mbit/s või enam) kasutamisvõimalus Eestis rohkem kui poole miljoni ehk 562 000 eluruumini.
- 2023. aasta mais lülitasime Tallinnas sisse oma esimese 26 GHz sagedusalas töötava 5G-tugijaama, mille toel saavutati kohe ka mobiilse interneti kiirusrekord.

- Telia 5G-levi katab 2023. aasta oktoobri seisuga 75% Eesti elanikkonnast.
- Paigaldasime Kultuurikatasse 5G-sisevõrgu, mida said esimesena kasutada innovatsiooni- ja tehnoloogiakonverentsi Telia Digital Hub külastajad.

“Hea meel on tõdeda, et kui viimastel aastatel on Eesti olnud 5G-valdkonnas Euroopas mahajääjate hulgas, siis nüüd oleme kiiresti järele võtnud ning teistest mööda tuhisenud. Selle tunnistuseks on meie kiiresti lainev 5G-leviala. Praegu suudame oma 26 GHz sagedusalas töötava 5G-tugijaama poolelt edastada kiirusi, mis ulatuvad ka üle 5 Gbit/s, kuid testimisel katsetatud spetsiaalsed ruuterid ei suuda paraku kogu seda potentsiaali ära kasutada. Meie järgmine ülesanne ongi motiveerida seadmetootjaid sisenema Euroopa turule ning leida lõppklientidele sobivad ruuterid, mis suudavad töötada 26 GHz sagedusalas, et hakata nende toel 5G pakutavat potentsiaali veel paremini oma klientide ni viima.“

Andre Visse

Telia infrastruktuuriüksuse juht/CTO

Ligipääsetavus

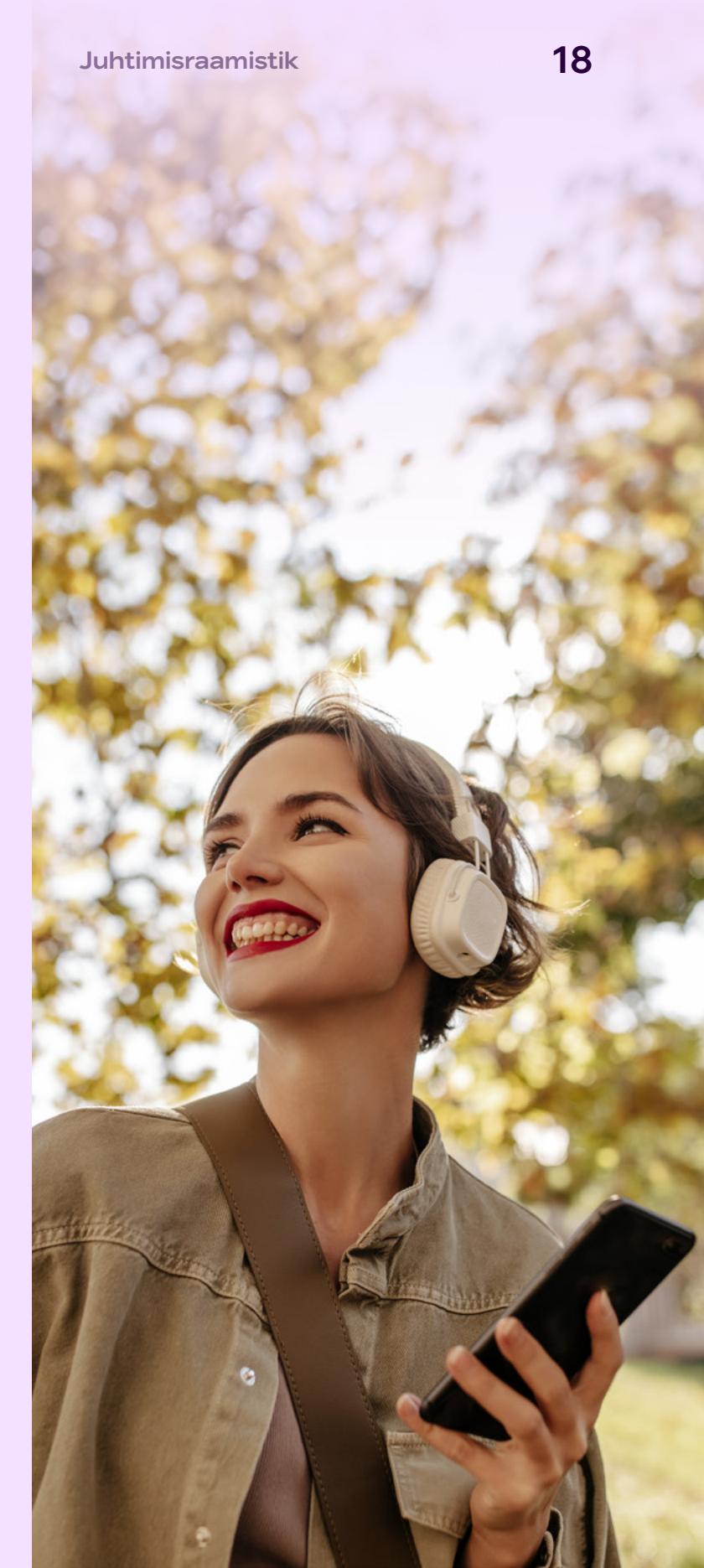
“2023. aastal tegelesime Telia digikeskkondade ja Telia TV vastavusse viimisega 2025. aastal jõustuvate ligipääsetavuse nõuetega, lähtudes seejuures (Web Content Accessibility Guidelines – WCAG) standardist. „Üldine fookus 2023. aastal on olnud WCAGi standardi nõuetel. Otsime lahendust, kuidas neid nõudeid kõige mõistlikumalt rakendada, et meie klientidele väärust luua ja parandada teenuste kasutatavust ja ligipääsetavust ka erivajadustega inimestele.“

Aet Telvik

Telia ligipääsetavuse projektijuht

- Digikeskkondades tegelesime sisulehtede ümberkujundamisega ja disainikomponentide WCAGi standardile vastavusse viimisega.
- Teliatv.ee veebikeskkonna WCAGi standardile vastavusse viimine jätkub veel ka 2024. aastal. Inspira ja VOD (video on demand) teenuse vaates on endiselt olulisel kohal olnud subtiitrid ja nende jätkjärguline parandamine ning tootmine, samuti Telia TV kanali Inspira vaatest vaagnägijatele sisu tarbimise kätesaadavaks tegemine läbi heliliste subtiitrite.

Telia tööandjana

Tööandjana loome Telias keskkonna, kus kõik inimesed tunnevad, et nad on toetatud panustama julgelt selleks, et muuta üheskoos Eesti veelgi paremaks paigaks, kus elada ja töötada.

Telias töötades saavad meie inimesed päriselel elu Eestis paremaks muuta läbi Eesti inimestele ja ettevõtetele turvalist digitaalset tulevikku ja jätkusuutlikku maailma luues. Soovime, et meie kompetentsed ja pühendunud töötajad tunneksid end väärustatuna, saades siin töötamisest kasu nii tööalaselt arenedes kui ka inimesena kasvades. Selleks pingutame iga päev tugeva värtuspõhise juhtimise ja organisatsioonikultuuri loomise nimel, kus õnnestume selge ühise eesmärgi nimel koostööd tehes ja üksteist toetades. Meile on oluline teada, milliseid oskusi eesmärkide saavutamiseks vajame praegu ja tulevikus ning kuidas need tagame. Tahame, et iga meie inimene tunneks röömu Telias töötamisest ja soovitaks meid ka tööandjana.

Tööandjana lubame oma inimestele, et Telias saad teha suure mõjuga tööd, meil on sõbralik ja toetav kultuur ning arvukalt võimalusi arenedaa.

	Kõik kokku	Vanus			Sugu	
		Alla 26	26-50	Üle 50	Mehed	Naised
Töötajad	1482	106	1049	327	778	704
Keskastmejuhid	27		16	11	15	12
Tippjuhtkond	10		9	1	5	5
Alla 3-aastase lapsega töötajad	225				113	112
Kokku	1519	106	1074	339	798	721

Võrreldes
2022 aastaga

-66
inimest

+26
üle 50

naiste
osakaalu kasv
juhtide hulgas

võimalus nendest tööajast ja -graafikust olenemata osa saada. Lisaks võtsime aasta kokku oma töötajate korraldatud majapidudega meie kolmes suuremas asukohas Tallinnas, Tartus ja Pärnus.

- Telia pakkus 2023. aastal Eestis tööd 1 519 inimesele kokku 33 asukohas üle Eesti.
- Telia töötajate keskmene tööstaaž oli 2023. aastal 12 aastat.
- Suurimaks Telia inimesi 2023. aastal kokku toonud sündmuseks oli 9. juunil toimunud töötajate suvegala „ELU/ILU 2023“. Telia töötajate suvegala eesmärk on kutsuda korra aastas kokku terve ettevõtte tööpere, et professionaalse, meebleahutusliku ja sisutiheda programmi saatel üheskoos kvaliteetaega veeta. Samuti soovime sündmusega kasvatada töötajate seas ühtekuuluvustunnet ning tänada ja märgata kõiki, kes ettevõtte õnnestumisse iga päev panustavad – see tähendab kogu meie tööpere.
- Töötajate kaasamiseks oleme loonud läbi aasta kestva ürituse sarja „Koosonlahe“. Sarja eesmärk on pakkuda kõigile Telia töötajatele arendavat ja meebleahutuslikku sisu ning võimalusi kokku tulla, et meil säiliks ettevõttes kokkukuuluvustunne. #koosonlahe kaudu töime töötajateni muuhulgas sellised teemad nagu rahatarkus, investeeringimine, ajahuhtimine, keskkonnakaitse, küberturve, AI, enesejuhtimine ja vaimne tervis, lisaks ka veidi nalja Comedy Estonialt. Sarja sündmused üldjuhul salvestatakse ning nii on kõigil töötajatel
- Sündmusel osales rekordarv inimesi: ligi **1 000 töötajat** (70% kogu Telia Eesti töötajatest), mis näitab, et inimesed tahavad koos aega veeta ning ettevõtte pakutav on inimestele oluline.
- Ühine metsaistutamine on saanud traditsiooniks.
 - 2023.aasta septembris istutasime **800 puud Raplamaale**, Pölliku külla.
 - Kokku osales 60 Telia töötajat.
 - Puud istutati eramaale, kus neid hooldab edasi Vestman Grupp.

Võrdsed võimalused ja igaühega arvestamine

Seisame Telias selle eest, et kõiki inimesi – nii meie töötajaid kui ka kliente – koheldaks võrdselt hästi. Soovime, et igaühel oleks võimalus olla alati kaasatud ja tunda ennast vabalt just sellisena, nagu ta on. Tööandjana väärustame kõrgelt oma inimesi ja soovime, et tööelu sobitaks hästi iga meie töötaja elu tervikusse. Selle toetuseks on välja kujunenud mitmed meie traditsioonid, ning pakume ka hüvesid ja soodustusi, mis võimaldavad mõistlikku paindlikkust töösuhetes, toetavad tervist ja perekonda ning inimese arengut nii töötaja kui ka isiksusse.

Meie eesmärgid on:

100%

võrdsed võimalused kõigile, soost olenemata;

50/50

sooline tasakaal üle kogu organisatsiooni:
kõikides tööperedes ja kõikidel tasemetel;

0%

palgalõhe ning diskrimineerimis- ja
ahistamisvaba töökeskkond.

Telia tööandjana

Palgalõhe teadvustamine ja lahendamine

- Telia Eesti sooline palgalõhe (kõikide meestötajate keskmise palga erinevus kõikide naistötajate keskmisest palgast) on 2023. aastal 20,4% (2022. aastal 21%). Selle põhjuseks on struktuurne olukord: naiste suurem esindatus on madalamalt tasustatud tugistruktuurides ja meeste suurem osakaal jälegi kõrgemalt tasustatud rollides tehnoloogias.
- Sooline tasakaal 2023. aastal on: 44% naisi ja 56% mehi. Võrreldes 2022. aastaga on naiste osakaal sarnasel tasemel:
 - Juhtide sooline tasakaal on: 48% naisi ja 52% mehi. Naisjuhtide arv on võrreldes 2022. aastaga tõusnud 2%;
 - Telia tippjuhtkonnas on naisi ja mehi võrdsest (50/50);
 - Tehnoloogiavallas tegutsevate naiste osakaal on 2023. aastal tõusnud 20%-lt 25%-le.

Meie tegevused palgalõhe vähendamiseks ja soolise tasakaalu saavutamiseks on järgmised:

- Oleme ellu kutsutud mitu programmi, mis loovad naistele tutvivõrgustikku ja koolitusi, et neil oleks võimalus edasi liikuda tehnoloogiavaldkonda ja/või juhirolli:
- **Women in Tech, 2023** – alustas programmi teine lend, kus osales 50 naist, kelles 10 olid Telialt.
 - **Naisjuhtide kiirendi programm** – kiirendis on kokku 25 naist, kellest 5 on Telialt.
 - Lisaks lahendavad naiste osakaalu suurendamist meie toteatud algatused: **Solaride Akadeemia, praktikaprogrammid ja IT-klubi**. Mõõdame soolist tasakaalu ka praktikantide puhul. 2023. aastal oli Telias kokku 64 praktikanti, kellest 31 olid naised ja 34 mehed.
 - 2023. aasta novembris toimus Telias koostöös Bolti, Birkle IT, Targa Töö Ühingu ja Playtechiga karjäripäev „**Naised tehnoloogias**“. Kohapeal osales ligikaudu 150 ja ülekannet jälgis 40 000 inimest.

Lisaks oleme kehtestanud järgmised reeglid:

- Kandideerimisel soovime näha lõppvoorus erinevast soost kandidaate;
- Juhtide osakaal peab peegeldama üldist soolist tasakaalu (eesmärk 50/50);
- juhtide koolitamine kaasava värbamise teemadel: eesmärk koolitada 2023. aasta lõpuks 100% juhte (2023. aastaks on täidetud 98% eesmärgist);
- palga ülevaatustel soolise võrdsuse jälgimine.

Ligipääsetavus

Kontorites töökeskkonna loomisel arvestame ka töötajate erivajadustega. Näiteks on meie kontorites liftid ja piisava laiusega uksed, töölaudade kõrgust on võimalik reguleerida jne. Samuti võimaldame inimestel töötada osalise töökoormusega, et toetada töö ja isiklike vajaduste tasakaalus hoidmist.

Mitmekesisuse kuu ja Baltic Pride

Mitmekesisuse kuul toimusid koolitused töötajatele kaasatuse ja võrdsuse ning ligipääsetavuse teemadel. Telia toetas Baltic Pride'i konverentsiks antavate ruumide ja ülekanedega. Esimest korda Eestis läksid Telia töötajad ühiselt Pride'i rongkäigule.

Toimunud koolitused:

- „**Ligipääsetavus**“, koolitaja Jakob Rosin, kuulajate arv 247
- „**Mitmekesisusest, võrdsusest ja kaasatusest**“, koolitaja Sotsiaalmeedikud, kuulajate arv 355
- „**Pride'i ajalugu „Häbist uhkuseni, Pride'i ABC“**“, koolitaja Taavi Koppel, osalejate arv 250
- **Kultuurilöuna koostöös Ukraina kultuuriseltsiga**, osalejate arv 50
- Telia majas toimus **Pride'i konverents**, kohapeal ja üle interneti osales 365 inimest

Töö ja pereelu ühendamine

Märtsis toimus „Lapsed tööl kaasa“ päev, kus osales 53 töötajat ja 92 last.

„Alustasime peresõbraliku ettevõtte märgise taotlemisega ja protsessi käigus kogutud info alusel leiab 84% töötajatest, et Neil on hea töö ja pereelu tasakaal.“

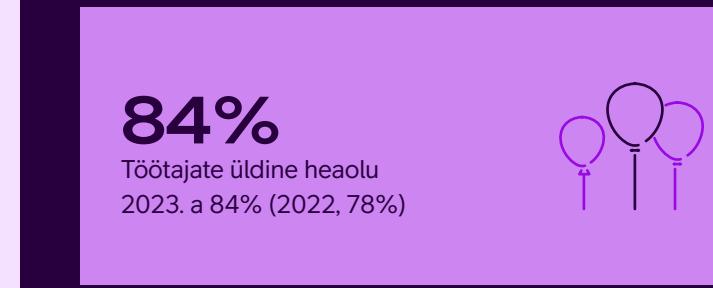
Ingrid Viinapuu
Telia personalidirektor

Paindlik töökorraldus

Tööd on võimalik teha lisaks kodukontorile ja teistele Telia kontoritele üle Eesti ka teistest Euroopa Liidu riikidest.

- Välismaal töötamise võimalust kasutas 2023. aastal kokku 55 töötajat 82 korral, sh 16 töötajat töötas välismaal aasta jooksul rohkem kui ühel korral.
- Keskmiselt töötati välismaal 15 päeva ja riikidest olid populaarseimad sihtkohad Hispaania, Itaalia ja Portugal.

Tulemused:

Töötajate rahulolu mõõtmine

Töötajate rahulolu mõõtmine

Kaks korda aastas küsimme töötajatelt Telia Company gruipiüleses pühendumuse uuringus tagasisidet nii töökeskkonna, juhtimise kui ka muude tööga rahulolu ja õnnetundega seotud teemade kohta.

„Nii pühendumuse uuringu osalejate arv kui ka uuringute tulemused olid 2023. aastal stabiilselt kõrged: osalemise määr 92%, positiivsete vastuste osakaal küsimusele „Kui õnnelik sa Telias töötades oled?“ 91%.“

Ingrid Viinapuu
Telia personalidirektor

- Samuti osalesime portaalil Peaasi.ee ellukutsutud organisatsioonide emotioonalse enesetunde küsitleuses, mis andis igale vastajale ülevaate oma vaimse tervise seisust ja organisatsioonile tervikuna ülevaate töötajate vaimse tervise hetkeolukorras. 2023. aasta Telia tulemused olid uuringu keskmistega võrreldes positiivsemad, st vastanud inimeste vaimne tervis oli keskmisest parem. Kasutasime uuringu tulemusi ja vaimse tervise vitamiiniprogrammi arengunädalal, et pöörata organisatsioonis teadlikult tähelepanu vaimse tervise raskustele töökeskkonnas ning pakkuda töötajatele teadmisi oma vaimse tervise hoidmiseks.
- Tegime uuringu koostöös Rakendusliku Antropoloogia Keskuse ja Kogo galeriiga, et uurida kunsti mõju töötajatele ning hinnata organisatsiooni kultuuri kvalitatiivsete meetoditega. Projekti käigus toodi Tallinna ja Tartu Telia majja perioodil juuni–detsember 2023 mitmesuguseid kunstitöid, mille mõju hinnati vaatluse ja 25 töötajaga tehtud intervjuu kaudu.

„Enne projekti algust meie, antropoloogid, muret-sesime, et milliste mõõdikutega mõõta kunsti mõju töökeskkonnale ning mis juhtub siis, kui need uuringu lõpuks muutust ei kajasta? Uuringu läbiviimisel jõud-sime me ikka ja jälle sinna, et kunst peegeldab emotioonaalset ja hingelist osa inimesest ning seda ei saagi alati täpsete mõõdikutega mõõta. Kunsti mõju

võib olla ennustamatu, see väljendub individuaalselt, mitte kogu organisatsiooni tasandil ühtselt.“

Karina Vabson
Rakendusliku Antropoloogia Keskuse antropoloog

„Projekt oli Kogo galeriile väga oluline, kuna saime väärtni kogemuse kunsti näitamisel väljaspool galeriid. Meil on hea meel, et Telia oli julge jäämurdja ja katsetas Eestis veel mitte levinud koostöövormi, mille tulemust on ka keeruline kvantitatiivselt mõõta. Ühe tulemusena nägime, et kunst suunas inimesi loovuse üle mõtlema ja mul on hea meel, et Telias nähti seda tugevusena, mitte nõrkusena.“

Liina Raus
Kogo galerii galerist

Ohuolukorrad ja tööõnnnetused

- Ohuolukordi registreeriti 17: ohuolukorrad (ohtlik ala, märgistamata pind) ning esmaabi (puudus koolitatud esmaabiandja või vahendid). Samuti oli puudusi heaoluteemadest teadlikkusega. Leidus inimesi, kes ei olnud kursis tervise ja heaolu pakkumistega ega osanud neid leida. Töötajate vaates tuvastasime puudusi valgustuses, sisekliimas ja potentsiaalsete hädaolukordadega seoses (evakuatsioonituli ei põlenud, tulekustutid olid kontrollitud, aga puudusid vastavad märgised).
- 2023. aastal juhtus neli tööõnnnetust, mis on kaks tööõnnnetust vähem kui 2022. aastal. Nagu ka 2022. aastal juhtusid tööõnnnetused just tehnikutega ja väljaspool Telia kontrolli all olevat territooriumit. Kolm tööõnnnetust olid rasked ehk töötajatel oli luumõra (kukkumised) ja üks tööõnnetus oli kerge. Kõiki tööõnnnetusi on uuritud ja menetlused lõpetatud. Tööõnnnetustest anti ülevaade vastavale tööperale, et edaspidi samalaadseid õnnetusid enneta.

Töötajate heaolu

Tervisekäitumine

- Telia töötajatest **60%** on Telia Spordiklubi liikmed (**2022. a 52%**). Telia Spordiklubi eesmärk on klubi liikmetele üle Eesti spordiga tegelemiseks soodsate tingimuste loomine, vaba aja sisuka ja sportliku veetmise korraldamine ning spordist huvitatud inimeste ühendamine. Eesmärgi saavutamiseks organiseerib Telia Spordiklubi liikmetele soodustingimustel treenimisvõimalusi, korraldab spordivõistlusi ja üritusi ning toetab klubi esindusvõistkondi ja -sportlaasi firmaspordi jmt üritustel osalemisel. Näiteks saavad spordiklubi liikmed kord nädalas tasuta kas ujuda, jõusaalis käia või siis soodsamatel tingimustel eri spordialasid harrastada.
- Telia töötajad käisid **2023. aastal kuus keskmiselt massaažis 355 korda**, mis on **22% rohkem** kui **2022. aastal**. Massaažiteenus on olemas meie suuremates majades kohapeal või siis lepinguliste koostööpartnerite juures üle Eesti. Teenuse eest tasub osaliselt tööandja. Samuti on meie suuremates kontorites töötajatele kasutamiseks massaažitoluid.
- Vaimse tervise spetsialisti külastusi oli 2023. aastal 15% vähem kui 2022. aastal (kuus umbes 32 külastust).
- Tervisekontrollid läbiti 2023. aastal õigel ajal **97%** korral (**2022. a 91%**).
- Haigustundide määr oli 2023. aastal **2%** (**2022. a 2,3%**).

Hüved ja soodustused

Et olla atraktiivne tööandja erinevate vajaduste ja väärthus-hinnangutega ning eri vanuses töötajate seas, on meie soodustused jagatud nelja põhikategooriasse:

- kindlustus ja pension;
- tervis ja heaolu;
- tasakaal töö ja isikliku elu vahel;
- töö ja areng.

„Pean väga oluliseks ühtset arusaama ettevõttes kehtivatest soodustustest ja leiän, et see on meie edu võti. Tööandjana väärustumame kõrgelt oma inimesi ja soovime, et tööelu sobituks hästi iga meie töötaja elu tervikusse. Selle toetuseks on välja kujunenud

mitmed meie traditsioonid, ning pakume ka hüvesid ja soodustusi, mis võimaldavad mõistlikku paindlikkust töösuhetes, toetavad tervist ja perekonda ning inimese arengut nii töötaja kui ka isiksusena.“

Ingrid Viinapuu
Telia personalidirektor

Tunnustused tööandjale

Mitmekesisuse märgis (2024. aastal taotleme märgise pikendamist).

Kantar Emor tööandjate maine uuringud:

- Töötavate inimeste pingerea 6. koht (2022. aastal 8. koht);
- Tudengite pingerea 7. koht (2022. aastal 9 koht);
- IKT sektori pingerea 6. koht (2022. aastal 5. koht).

CV Keskuse Eesti ihaldusväärseima tööandja uuring:

- Üldarvestuse 3. koht;
- Info- ja kommunikatsionitehnoloogia tööandjate lõikes 1. koht.

CV Online-i uuring “Top Tööandja Eestis”:

- Top of mind kategooria 3. koht;
- Infotehnoloogia ja telekommunikatsiooni tööandjate lõikes 1. koht.

Instar Atraktiivse tööandja uuring:

- Kogenud tööandjate arvestuse 9. koht;
- IT tudengite arvestuse 18. koht;
- Majandustudengite arvestuses 11. koht;
- Kutsekoolide arvestuses 10. koht.
- Peaasi.ee Vaimset tervist väärustava organisatsiooni kuldmärgis.
- Kantar EMOR Eesti suurettevõtete maineuringu 3. koht.

03 Juhtimis- raamistik

Telia missioon on panustada ühiskonna arengusse, et Eesti oleks parem paik nii elamiseks kui ka töötamiseks. See on võimalik vaid jätkusuutlikkuse põhimõtete järgi tegutsedes.

Jätkusuutlikkuse kolmikmõõtme (ESG) strateegiline juhtimine

Jätkusuutlikkus ehk kestlikkus on kujunenud loomulikuks osaks nii Telia strategiast kui ka meie juhtimisraamistikust. Oleme olulistes jätku-suutlikkuse valdkondades seadnud selged eesmärgid, määranud vastutajad ja pannud kokku tegevusplaanid seatud sihtide ellu-viimiseks.

Oleme kokku leppinud meie jaoks kolm kõige olulisemat jätkusuutlikkuse mõjuvaldkonda.

- 1) KESKKOND JA RINGMAJANDUS;
- 2) DIGITAALNE KAASATUS;
- 3) PRIVAATSUS JA TURVALISUS.

Juhtimisraamistik ja ühised väärтused

- Oleme juba palju aastaid hinnanud ja suunanud peamiste jätkusuutlikkuse mõjuvaldkondade tegevust, selles vallas seatud eesmärkide suunas liikumist ja võimalikke riske selge juhtimisraamistiku ehk igakartaalsete **GRECi koosolekute kaudu (Governance, Risks, Ethics and Compliance)**. Neil koosolekul osalevad nõukogu kui ka juhtkonna liikmed.
- Lisaks eelolevale on Telia jätkusuutlikkuse eesmärgid alates 2023. aastast ka osaks nõukogu regulaarsest äritulemuste ülevaatusest.

“Kestlikkuse eesmärgid on meie jaoks sama olulisel kohal nagu näiteks võrgukvaliteeti, kliendikogemust või finantstulemusi puudutavad juhtimismõõdikud. Läbi strateegia ja eesmärkide on Telia juhtidel läbiv roll jätkusuutlikkuse edendamisel nii äriprotsesside kujundamise kui muude juhtimisosuste tegemise kaudu.”

Kristiina Maasik
Telia juriidilise üksuse ja
jätkusuutlikkuse valdkonna juht

Töötajate kaasamine

Selleks et jätkusuutlikku tegevusse panustaks võimalikult suur osa Telia töötajatest ja igaüks saaks anda õnnestumisse oma panuse, soovitame igaühel seada töölase jätkusuutlikkuse eesmärgi. 2023. aastal tegid seda juba enam kui pooled (56%) Telia töötajatest.

Väärтused

Telia kultuuri oluliseks osaks on lisaks kliendikesksele mõttteviisile ka meie väärтused DARE, CARE, SIMPLIFY. 2023. aastal värskendasime väärтusi, et need oleksid kõikidele meie töötajatele senisest veel selgemini mõistetavad ja praktiliseks suunanäitajaks. Selleks et need väärтused saaksid igaühele veel omasemaks ja mõtestamaks senisest veel selgemini lahti väärтuse tähendus igapäevaelus, korraldasime 2023. aastal kultuuriteemalised töötoad. Neis osales üle 82% Telia Eesti töötajatest.

Mõju ja arengu strateegiline juhtimine

Mõju mõõtmine ja teadvustamine

- Vastutustundliku ettevõtluse indeks: 2023. aastal täitsime Vastutustundliku Ettevõtluse Foorumi (VEF) korraldatavat vastutustundliku ettevõtluse indeksit ning saavutasime kuldtaseme. Indeksi metodoodika on üles ehitatud ESG põhimõttel. Telia saavutas kõrge punktikoori kõikides ESG kategooriates (1. kliima ja keskkond (E), 2. ühiskond ja sotsiaalne keskkond (S), 3. head juhtimistavad (G)). Seejuures näitasid meie tulemused, et oleme kõige kõrgemal tasemel just heade juhtimistavad rakendamise kategoorias ja Telia sai selles kategoorias ka eriauhinna.
- VEFi indeksi tagasisides töid hindajad keskkonnatee-made osas positiivsena välja, et seatud on konkreetsed eesmärgid ja neid jälgitakse läbi indikaatorite. Esile too-di asjaolu, et ka allhankijate keskkonnamõju juhitakse teadlikult ja süsteemselt. Sotsiaalse ja ühiskondliku mõju valdkonnas märgiti, et Telias on nii töötajate õiguste kui ka inimõiguste järgimine nii eesmärkidesse kui ka strateegilistesse suundadesse selgelt sisest kirjutatud. Juhtimistavade osas tunnustati, et organisatsioonis on selged põhimõtted koostööpartnerite valikul (nii toetusteguvuste partnerite valikul kui ka loomulikult hankijate puhul).
- Kokkuvõttes leidsid hindajad, et Telia on enda jaoks väga hästi lahti mõtestanud erinevad ESG aspektid ja selle, milline on ettevõtte ühiskondlik jalajälg ning läbi milliste tegevuste saab seda vähendada. Lisaks sellele on seatud konkreetsed eesmärgid ning mõõdikud, läbi mille järgitakse jätkusuutlikkuse teekonna progressi. Positiivne on tihe koostöö tarnijate ja allhankijatega kliimamõjude, sh emissioonide vähendamisel. Kuna VEFi indeks on arengutööriist, andsid hindajad ka asjatundlikke soovitusi edasiseks. Arengukohana toodi esile näiteks vajadust panna edaspidi rohkem röhku sotsiaalsel aspektile ning siduda seda senisest enam ettevõtte põhitegovusega.
- Saadud tagasisidet oleme juba kasutanud praktikas ja jätkame sellega ka 2024. aastal. 2023. aastal oli üheks konkreetseks esimeseks sammuks vanemaaliste digioskuste edendamisele suunatud jõulukampaania. Muu hulgas loodi Telia Online'i abisse ka tööriist, mis annab head nõu, kuidas eakaid lähedasi digioskuste teemal nutikalt juhindada. Lisaks anname nõu, kuidas vältida digikeskkonnas tegutsedes küberturberiske. Head

nipid ja nutika õpetamise ABC leiab igaüks lihtsalt ja igal ajal Telia kodulehelt. Kuna internetiteenuste pakkumine on meie põhitegevus, on sellel digilõhe vähendamisele ja küberturberiskide maandamisele suunatud sotsiaalsel algatusel olemas selge seos meie ettevõttega.

→ [Vaata rohkem "Õpi ja õpeta - Juhendid"](#)

- 2023. aastal korraldasime ka kestlikkusarundluse (CSRD) põhimõtetest lähtuva esimese kahese olulisuse hindamise. Soovime olla hästi valmis kestlikkusarundluseks ja mõista senisest veel selgemini seda, millised on kõige olulisemad valdkonnad, kus mõjutame oma tegevusega keskkonda ja ühiskonda või mille osas mõjutab väline keskkond või ühiskondlik vaade Telia äritegovust.
- 2023. aastal alustasime ka ettevalmistusi kestlikkusarundluse nõuetele vastavuse tagamiseks ja sellega seotud transformatsiooniprotsessiks valmistumiseks. Telia Eesti osaleb kontserniüleses raporteerimises ja loodud on ka gruviülene raporteerimisprojekt. Lisaks oleme loonud kohaliku projektitiimi ja koostanud teekaardi ESGi raporteerimiseks vajaliku sisemise võimekuse edendamiseks ning senisest veel suurema läbipaistvuse suunas liikumiseks.

→ [Vaata rohkem "Telia vastutustundliku äri juhend"](#)

Poliitika ja arengudokumendid

- Vastutustundliku äri heade juhtimistavade üheks osaks on ka selgete juhiste ja reeglite olemasolu ning nende järgimine igapäevaelus. Köige olulisemad Telia juhtimistavad ja poliitika leiab igaüks meie kodulehelt Meie lugu - Telia.
- Telia igapäevategevuse oluliseks osaks on vastutustundliku äri juhend, mida 2023. aastal ka uuendasime.

→ [Vaata rohkem "Telia vastutustundliku äri juhend"](#)

Juhend on eetilise ja ausa tegevuse kompass, olles järgimiseks kohustuslik nii Telia töötajaile kui ka hankijatest koostööpartneritele.

"Vastutustundliku äri juhend on osaks uute töötajate teavituskirjast ning sisseelamiskoolitusest. Sel moel tagame, et vastutustundliku äri põhimõtete järgimise olulisus ja nende sisu on igale uuele Teliale töötajale teada alates esimesest tööpäevast."

Anette Soosaar
Telia jurist, eetika- ja vastavuskoordinaator

Eetilisus ja läbipaistvus

Korruptsiooni tõkestamine

Üheks vastutustundliku äri oluliseks osaks on ka altkäemaksu ja korruptsiooni tõkestamine. Altkäemaksu ja korruptsiooni välimise põhireeglid on kirjas eeltoodud vastutustundliku äri juhendis ja lisaks on kehtestatud antud valdkonna detailsem juhend ning loodud koolitus- ja kommunikatsiooniplaan. Altkäemaksu ja korruptsiooni välimise programmi eesvedajaks on eetika- ja vastavuskoordinaator. Lisaks kõigile kohustuslikule e-koolitusele teeme lisakoolitusi ka mitmesugustele olulisematele sihtrühmadele ning avaldame selle teema kohta infomateriale meie siseveebis. Koostame igal aastal altkäemaksu ja korruptsiooni välimise riski- ning küpsushinnangu, kus analüüsime riske eri valdkondades. Võtame need aluseks järgneva aasta tegevusplaani koostamiseks.

Huvide konflikti välimine

Läbipaistvuse ja eetilise käitumise tagamiseks on oluline ka iga-aastane kohustuslik huvide konflikte ülevaatamise ja teavitamise protsess, kus iga töötaja peab hindama, kas tema töös võib tekkida huvide konflikt ja sellise riski olemasolul selle deklareerima. Just sel moel saame ennetada olukordi, milles huvide konflikti riskiga töötaja osaleb mõnes otsustusprotsessis olukorras, kus huvide konflikt võib asuda tema otsuseid kallutama ja kahjustada ettevõtte huve.

Anonüümse tagasiside andmise võimalus

Rikkumiste ja eksimuste ennetamiseks peame oluliseks vääruspõhise, avatud ja kõrge psühholoogilise turvalisusega kultuuri kujundamist. Ühtlasi on tähtis seogi, et töötajail oleks lisaks sisemistele eksimustest või rikkumistest teavitamise võimalustele (ehk enda juhile, personali juhile, eetikavaldkonna eksperdile teatamisele) olemas ka anonüümse teavitamise võimalus. Kuigi Eestis ei ole nn vilepuhumise seadus veel vastu võetud, on Telia töötajaile juba aastaid olemas vastav teavitusliin (Whistleblowing Line'i), mille olemasolu kohta tegime 2023. aasta lõpus ka töötajaile täiendava tutvustuse.

Vastutustundlikkus maksustamisel

Telia Eesti on üks Eesti suuremaid maksumaksjaid ja panustame sel läbi ka **Eesti majanduse ja ühiskonna arengusse**. Peame finantslääbipaistvust ja korrektset maksukäitumist väga oluliseks. Oleme koostanud selle tagamiseks ka hulga kontsernisisesaid juhendeid. Maksukäitumise vaatest iseloomustas 2023. aastat segi, et riik tööstis käibemaksumäära. Seetõttu pidime alates 01.01.2024 rakendama uut senisest kõrgemat käibemaksumäära ka Telia müüdavate teenuste ja toodete suhtes. Arvestades, et Telia teenuste ja kaupade valik on väga lai ja kasutame nende müügi ning hilisemaks arveldamiseks mitmeid erinevaid IT-süsteeme ja digikeskkondi, moodustasime käibemaksumäära korrektseks korrigeerimiseks eraldi projektrühma. Selle ülesande täitmisele ja korrektse maksukäitumise tagamisele aitas selle tulemusena kaasa väga palju Telia töötajaid.

Poliitiline kaasatus

Räägime Eesti ühiskonnaelus aktiivselt kaasa, olles ka mitmete vabatahtlike ühiskondlike organisatsioonide ja erialaliitude liikmeiks (näiteks **Rohetiiger**, **Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum**, **Infotehnoloogia – ja telekommunikatsiooniettevõtete Liit (ITL)**, **Kaubandus- ja Tööstuskoda**, **Tööandjate Keskliit** jne). Oleme olnud kaasatud õigusloomeprotsessi mitmes eri valdkonnas. Näiteks andsime 2023. aastal tagasisidet mitmetele telekomisektori, küberturbe, julgeoleku, meediateenuste, tarbijakaitse ja andmekeskonna valdkonna eelnõudele. Tagasisidestasime ka erinevaid riigi arengukavu ja strateegiaid, sealhulgas näiteks küberturvalisuse strateegiat. Õigusloomelistes küsimustes on meile oluline aktiivne koostöö erialaliitudega, näiteks **ITLiga**.

Tunnustused ja sertifikaadid

Tunnustused

Vastutustundliku Ettevõtluse Indeksi kulttase 2023
(Vastutustundliku Ettevõtluse Foorum)

Brändide jätkusuutlikkuse edetabel (Sustainable Brand Index - SBI).

SB Insight poolt koostatud sõltumatu rahvusvaheline uuring hõlmas kaheksat riiki (Eesti, Läti, Leedu, Soome, Roots, Norra, Taani, Holland) ja 1617 kaubamärki. Eestis seati pingeritta 50 kohalikku brändi. Uuring mõõdab seda, kuivõrd jätkusuutlikuna tarbijad erinevaid brände tajuvad.

2021: 22. koht
2022: 3. koht
2023: 5. koht
2024: 7. koht

Igal aastal esikoht telekomiettevõtete arvestuses.

→ Vaata tunnustusi ka tööandja peatükis.

Meie emafirma peab jätkusuutlikkust ja keskkonnahoidu väga oluliseks. Seda näitavad mitmed erinevad tunnustused, sh teine koht **Financial Times Euroopa Liidu kliimaliidrite edetabelis** ja **EcoVadis Platinum** olemasolu.

Sertifikaadid ja juhtimissüsteemid

- Keskkonnajuhtimissüsteem ISO 14001
- Energiajuhtimissüsteem ISO 50001
- Kvaliteedijuhtimissüsteem ISO 9001
- Töötervishoiu ja ohutuse juhtimissüsteem ISO 45001
- Infoturbe juhtimissüsteem ISO27001

"Telia IT äriteenuste serfititseeritus kinnitab, et Telia tuvastab, hindab ja juhib turvariske korrapäraselt. Sertifikaadi omamine annab kindlustunde meie klientidele, et Telia Eestis tegeletakse turbe juhtimisega süsteemselt ja igapäevaselt. Peame turvalisuse tagamist oluliseks ning tegeleme infoturbe juhtimise süsteemi pideva parendamisega tagamaks asjakohane turva- ja riskiteadlikkus organisatsioonis, ennetamine, valmisolek ning suutlikkus reageerida ja taastuda intsidentidest ning muudatustest keskkonnas. 2024. on resertifitseerimisel kavas mõjula laiendada."

Ingrid Kääp
Telia turbejuhtimise osakonna juht

Järelsõna

Elame väljakutseterohkel perioodil, kus nii Eestis kui mujal maailmas aset leidnud arengud on toonud omajagu ebakindlust ka meie ühiskonda. Seda enam tunneme, et Telia kui kohaliku digiarengu ühe eestvedaja roll ja vastutus on muuta Eesti digimaailm kestlikumaks ja turvalisemaks. Oleme pikalt selle nimel pingutanud ning erandiks polnud ka eelmine aasta.

2023. aastal sai meie jaoks Eestis läbi üks oluline ajajärk - sulgesime esimese kohaliku telkona oma 3G võrgu, mis teenindas Telia kliente mobiilse köne- ja andmeside teenusega ligemale 20 aastat. See samm toetab kahte olulist eesmärki. Ühest küljest aitab 3G sulgemine vähendada keskkonnajalajälge, kuna vanemad tehnoloogiad tarbivad üldjuhul rohkem elektrienergiat kui moodsamat 4G ja 5G tehnoloogiat.

Teine oluline aspekt 3G võrgu sulgemise juures on tehnoloogia kaasajastamisel. Oleme seda ka varem näinud, et just moodsad ja võimekad sidevõrgud on tulevase innovatsiooni kasvulavaks. Näiteks eelmisel aastal suletud 3G võrgu avamise hetkel 2005. aastal ei suutnud enamus inimesi ette näha vajadust kiire mobiilse andmeside järele ega selle tulemusel tekkinud nutitelefonide ajajärku. Ometi tegi võrgu areng selle köik võimalikus. Seega ei tea me veel ka täna päris täpselt, millist innovatsiooni ülikiired mobiilsed andmesidevõrgud tulevikus toetavad, aga kindel võib olla selles, et need arengud saavad olema taas kord pönevad ja meie elu muutvad. Täna peame tegema köik selleks, et moodsate võrkudega võimalikult suur osa Eesti rahvastikust katta.

2023. aasta oli meie jaoks märgiline ka selle poolest, et alustasime suuremahulist koostööd taastuvenergia lahendusi pakkiva ettevõttega Sunly. Tänu sellele kerkivad vahemikus 2023-2024 suurusjärgus 100 Telia mobiilimasti juurde päikesepargid, mis hakkavad meie mobiilsideenteenuseid varustama taastuvenergiaga. Sellises mastaabis pole Eesti IT- ja telekommunikatsioonisektoris päikeseenergiat oma teenuste pakumiseks kasutatud ning meil on hea meel olla selles osas suunanäitaja.

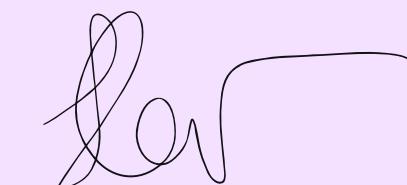
Telia investeeriis eelmisel aastal Eesti turule ligi 54 miljonit eurot. Mahukamate investeeringute hulka kuulusid 5G võrgu ja optilise püsivõrgu ehitused. Selle kõrval on meie äritegevuse vundamendiks panustumine olulistesse jätkusuutlikku äri mõjuvaldkondadesse, mille hulgas peame eriti oluliseks keskkonnahoidu, digitaalset kaasatust ning privaatsust ja küberturvalisust.

Panustame pidevalt sellesse, et võimalikult suurelt hulgalt Eesti elanikel ja ettevõtetel oleks ligipääs kaasaegsetele ja kvaliteetsetele sideteenustele, olgu selleks siis 5G või optilise sidevõrgu ühendused. Eelmise aasta lõpuks joudis Telia internetiühendus kiirusega 100Mbit/s enam kui 560 000 aadressini ning selle näitaja poolest haldame täna riigi suurima ulatusega internetivõrku.

Samas ei tohi me kiire digiarengu juures unustada neid, kes on mingil põhjusel oskuste ja võimaluste töttu ebavördses seisus. Seetõttu peame digitaalse kaasatuse puhul oluliseks, et köik inimesed oleksid senisest enam digitaliseeruvasse ühiskonda kaasatud ning käksid tehnoloogia arenguga kaasas. Eriti pöörame selles töös tähelepanu lastele ja vanemaealistele.

Oma 2023. aasta jöulukampaanias keskendusime digilõhe teadvustamisele ühiskonnas, kutsudes üles tehnoloogiateadlikumaid inimesi oma oskustega abistama neid, kes end digimaailmas tegutsesed nii kindlalt ei tunne. Just digilõhe vähendamise eesmärgil löime läinud aastal digiabi veeblehe, kust leiavad olulist ja kasulikku infot nii need, kes soovivad aidata oma lähedastel ja tuttavatel digimailmaga suuremaks sõbraks saada, kui ka need, kes tahavad ise mõnda oma digioskust arendada.

Kokkuvõttes on Telia üks olulisi ühiskondlike ja sotsiaalseid eesmärke muuta Eestis elamine ja töötamine paremaks läbi turvalise ja kaasava digitaliseerimise. Me mõistame oma vastutust ja tegutseme iga päev selle nimel, et olla oma tegevustes ühiskonda toetavad, jätkusuutlikud ja läbipaistvad.

Holger Haljand
Telia Eesti tegevjuht

Julgelt parema poole!

Kui Teil tekkis küsimusi või ettepanekuid,
võtke meiega kindlasti ühendust:

Kristiina Maasik

Telia juriidilise üksuse ja
jätkusuutlikkuse valdkonna juht
Kristiina.Maasik@telia.ee